

Маладзечна, Вілейка, Смаргонь, Ашмяны, Валожын, Мядзел, Астравец, Мінск

рэгіянальная газета

14 лістапада 2003 года

№ 46 (447)

Выходзіць па пятніцах. Выдаецца з красавіка 1995 года

плюс Тэлетыдзень

Навіны рэгіёну

Загінулі людзі

ВІЛЕЙКА. У ноч на 13 лістапада здарыўся пажар у вёсцы Дварэц, Хаценчыцкага сельсавета. Гаспадар, 1950 года нараджэння і яго жонка, загінулі. Прычынай пажару стала курэнне ў ложку.

Марына СЛІЖ.

У шэфах – «Камароўка»

МЯДЗЕЛ. У былога калгаса "Бальшавік" (цяпер СВК "Вузлянка") з'явіліся шэфы са сталіцы – прадпрыемства "Мінскі Камароўскі рынак". Ужо складзены бізнес-план, згодна з якім "Камароўка" будзе дапамагаць вяскоўцам.

Аддзел інфармацыі "РГ"

Больш тэлефонаў

АШМЯНЫ. На 50 нумароў распшырылася АТС у Барунах. Ужо 200 жыхароў Барунскага сельсавета змогуць карыстацца такім дасягненнем цывілізацыі, як тэлефон. Цяпер раённы вузел электрычнай сувязі апытвае жыхароў вёскі Муравана-Ашмянка, каб высветліць каму з іх патрэбны тэлефон.

Святлана ЦІШКО.

Ад тэорыі да практыкі

СМАРГОНЬ. У швейнай майстэрні для інвалідаў, якая працуе ў тэрытарыльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання на даму "Цёплы дом", з'явіліся 4 швейныя машынкі. Іх перадала мінская грамадская арганізацыя "Сафія". Раней смаргонцы вучыліся шыць толькі тэарэтычна, цяпер перайшлі да практыкі.

Ірына РАБУШКА.

Пройдзе канцэрт

АСТРАВЕЦ. Канцэрт самадзейнага кампазітара і выкладчыцы Аляксандра Альховіка і настаўніцы беларускай мовы і літаратуры Варнянскай СШ Людмілы Кухарэвіч адбудзецца 16 лістапада ў кінатэатры "Кастрычнік" а 16-й гадзіне. Частка грошай ад канцэрта будзе накіраваная на закупку абсталявання для Астравецкага дзіцяча-юнацкага цэнтра.

Святлана ЦІШКО.

Нюх на золата

ВАЛОЖЫН. Тры крадзяжы зарэгістравалі супрацоўнікі аддзела ўнутраных спраў на тэрыторыі раёна за два тыдні. Залатых рэчаў, долараў, рублёў і еўра, прыхаваных на "чорны" дзень, недалічыліся жыхары вёсак Сугвазды, Гілікі, Доры. Ва ўсіх трох выпадках у вёсках бачылі цыганоў.

Марына СЛІЖ.

Чакаем страусятаў

МАЛАДЗЕЧНА. Страусы, якія гадуюцца на Маладзечанскай птушкафабрыцы ў Алёхнавічах, чакаюць страусянятаў.

Першую парачку Сіднэя і Снягурку прывёз на фабрыку Георгій Пякарскі з–пад Ракава на Валожыншчыне. За імі ў вёсцы было цяжка і клапатна даглядаць. Яшчэ раней гэтыя птушкі аўстралійскай пароды эму жылі ў Краснадарскім краі.

Пасля з Валожыншчыны прыехалі Гоша і Сярожа, Сэм і Дзюймовачка і яшчэ двое малышоў. Пакуль яны без імёнаў. Жывуць у вальерах, у якіх раней гадаваліся індыкі. Па памерах пляцоўкі невялікія, з пяском на падлозе. У агароджы з дроту – дзіры, праз якія страусы высоўваюць галовы і ядуць. Альбо глядзяць праз верх агароджы за наваколльнымі. Паводзіны страусаў параўноўваюць з пеўнямі і курамі. Аўстралійскія самцы кідаюцца пяском.

Ёсць сумненні, ці правільна падзялілі экзатычных птушак на "хлопчыкаў і дзяўчынак". На птушкафабрыцы не ведаюць, дзе і як памацаць рукамі, каб пераканацца, што хутка будуць яйкі з будучымі страусянятамі. Па часе яны павінны быць. Страусіха можа стаць маці на трэці год жыцця. Менавіта ў такім узросце знаходзяцца зараз дзве птушкі.. У "дэкрэт" ідзе, а дакладней садзіцца на яйкі , бацька. Пры гэтым 44 дні нічога не п"е і не есць. Адно яйка важыць да паўтара кілаграма. Па вазе гэта прыкладна 25 курыных яек. Калі дзеткі трошкі падрастуць, да абавязкаў прыступае маці.

Птушніца Наталля Лісоўская з Маладзечанскай птушкафабрыкі ў Алёхнавічах побач са страўсам Гошам. Фота Ірыны РАБУШКІ.

Па памерах страусяняты мала чым адрозніваюцца ад сваіх бацькоў. Толькі рухі не такія ўпэўненыя. І дарослыя і дзеці любяць гуляць з птушніцай Наталляй Лісоўскай, якая іх даглядае. Страусы адгукаюцца на яе голас грубым шыпеннем, страусіхі адказваюць пяшчотна. Ім прыйшоўся даспадобы Наталлін бліскучы наручны гадзіннік. Здыме яго, пакруціць перад птушкамі, яны і дзяўбуць. Дзяўчына і корміць страусаў з далоні. Нібы папугайчыка ў клетцы, толькі вельмі-вельмі вялікага.

Са страусіным кормам ёсць складанасці. Лепш для іх падыходзіць сена з канюшыны. Страусы прызвычаіліся да беларускіх буракоў, морквы, капусты. Таксама ядуць камбікорм. Страус спажывае яго менш, чым індык. Кормяць аўстралійскіх прыгажуноў тры разы на дзень.

З кліматам птушкам не пашанцавала. Халаднавата. Ім бы +18 градусаў замест +6. Напрадзе зіма. Напэўна, летам будзе лепш. Для страусіных прагулак адведзена спецыяльнае месца з дахам. Але, калі ўсё ж такі з'явяцца страусяняты, яго дакладна не хопіць. Прыйдзецца пашыраць.

Ірына РАБУШКА.

Тут пануе водар лета

У музычным вучылішчы імя Агінскага адкрылася выстава мастакоў-выкладчыкаў Генадзя Селядца і Івана Смалякова.

2-я старонка

Ахвяры дарогі

Аўтамабільная аварыя паблізу інфекцыйнай бальніцы паміж Маладзечнам і Вілейкай забрала жыцці пяці чалавек.

3-я старонка

Падпішыся і выйграй

Вечар на двух у кафэ "Блюз", аўтамабільны акумулятар і іншыя прызы для падпісчыкаў «Рэгіянальнай газеты».

10-я старонка

■ ВЫСТАВА

Тут пануе водар лета

МАЛАДЗЕЧНА. У музычным вучылішчы імя Агінскага праходзіць выстава мастакоў-выкладчыкаў аддзялення дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва Генадзя Селядца і Івана Смалякова. Па словах Селядца, работы, якія тут можна ўбачыць, — напрацоўкі і матэрыялы для будучых карцін і шэдэўраў.

Гэтая выстава — справаздача аб летняй рабоце разам са студэнтамі. Больш за 20 перша- і другакурснікаў у ліпені ездзілі на Браслаўшчыну, малявалі Глыбоцкія мясціны. А таксама пабывалі ў Відзы, што паблізу літоўскай мяжы.

Паездку арганізавалі за кошт бацькоў навучэнцаў і адміністрацыі музычнага вучылішча. Галоўная яе задача, удасканаліць майстэрства пачынаючых мастакоў пісаць з натуры. «Да таго ж падобныя выезды зблiжаюць юнакоў і дзяўчат», — зазначае Генадзь Селядзец. Безумоўна, у моладзі ёсць творчыя вынікі. З лепшых работ стварылі выстаўку, якую таксама можна пагладзець у музычным вучылішчы.

Ірына РАБУШКА.

Першакурсніца музычнага вучылішча аддзялення дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва Серафіма Пою з захапленнем глядзіць на работы свайго настаўніка-мастака Генадзя Селядца, а таксама яго калегі Івана Смалякова. Імкнецца быць падобнай на прафесіяналаў, але пры гэтым мець асабісты почырк. Фота Ірыны РАБУШКІ.

■ ТЭАТР

Маладзечанскія акцёры – з дыпломамі

Работы маладзечанскіх акцёраў Яўгена Іўковіча і Алега Чэчанева адзначаны дыпломамі Міжнароднага фестывалю монаспектакляў "Я", які прайшоў у Мінску 31 кастрычніка.

31 кастрычніка Мінскі абласны драматычны тэатр у Маладзечне прыняў удзел ў першым туры чацвертага Міжнароднага фестывалю монаспектакляў "Я". Па словах журы і крытыкаў, тэатр паказаў сябе годна.

Калектыў аблдрамтэатра прапанаваў 2 свае работы: "Сіні аўтамабіль" Я.Стэльмаха – рэжысёр і выканаўца Алег Чэчанеў і "Білет у рай" Ю.Эдліса – рэжысёр Валерый Мурычын, выканаўца Яўген Іўковіч.

У праграму фестывалю было ўключана 12 спектакляў. Сярод удзельнікаў былі народныя і заслужаныя акцёры, пачынаючыя і маладыя. Таму гэты фестываль не толькі складанае выпрабаванне для акцёраў, а ў першую чаргу магчымасць творчага развіцця, узбагачэння свайго патэнцыялу, таленту.

Работы маладзечанцаў адзначаныя членамі журы. У намінацыі "Майстры сцэны" за высокі прафесійны ўзровень у выкананні спектакля "Сіні аўтамабіль" Яраслава Стэльмаха Алег Чэчанеў узнагароджаны дыпломам трэцяй ступені.

Дыпломам першай ступені за высокі прафесійны ўзровень у выкананні спектакля "Білет у рай" Юлія Эдліса ў намінацыі "Творчая моладзь" атрымаў Яўген Іўковіч.

Другі тур фестывалю адбудзецца наступнай восенню. Маладзечанскія акцёры не праміnуць выпадку прыняць у ім удзел. Ім ёсць што паказаць.

Валянціна ШЫКАВЕЦ.

■ СІТУАЦЫЯ

Песня згубіла аўтара

ВАЛОЖЫН. Народная мудрасць сцвярджае, што з песні слова не выкінеш. Слова, можа, і не, а вось аўтарства гэтай самай песні, як выявілася, з лёгкасцю можна выкінуць ці, лепш сказаць, прысвоіць, не абцяжарваючы сябе ніякімі доказамі.

Гэта непрывабная і ў той жа час амаль дэтэктыўная гісторыя здарылася 3 ліпеня. Самадзейны паэт і кампазітар ваеннаслужачы Сяргей Макей, прыйшоўшы дадому з гарадскога мітынгу ў гонар Дня незалежнасці, уключыў тэлевізар. Ваенны парад у сталіцы блізіўся да завяршэння, і раптам ён пачуў знаёмую мелодыю: ішоў зводны аркестр Узброеных Сіл краіны. Не пазнаць музыку і словы афіцэр проста не мог, бо яны належалі яму і былі напісаны амаль дзесяць гадоў таму. Якое ж было здзіўленне аўтара, калі на блакітным экране з'явіліся цітры: «Айчыны нашай сцяг». Музыка Л. Захлеўнага, словы А. Іванова. Сяргей даслухаў песню да канца, думаў, можа, яго твор перарабілі: узялі толькі музыку ці толькі словы. Аднак песня гучала адзін да аднаго — яго родная, кроўная. Тады ўжо рукі сапраўды затрэсліліся, і жонка, якая ўвайшла праз колькі хвілін, не на жарт спалохалася. Не магла зразумець, што робіцца з мужам.

Сяргей пачаў дзейнічаць па-ваеннаму дакладна і апэратыўна: спачатку адшукаў тэлефон кіраўніка аркестра, начальніка ваенна-аркестравай службы Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь палкоўніка Берсана. Даў таму час даехаць дадому, бо вялася прамая трансляцыя. А дазваніўшыся ў сталіцу, напрамую спытаў старэйшага таварыша і калегу, як магло здарыцца, што яго песня прагучала на парадзе пад чужым імем.

Адказ быў просты, помніць яго падпалкоўнік даслоўна: «А мне Захлеўны сказаў, што гэта яго песня. Вы ж павінны ганарыцца, што Ваша песня выконвалася на такім прадстаўнічым парадзе...» Ніякага табе прабачэння, абяцання разабрацца ў сітуацыі. А чым жа павінен ганарыцца такі чалавек, якога прынародна, можна сказаць, абрабавалі? Сяргей Макей дазнаўся і тэлефон Леаніда Захлеўнага, але на той момант знакаміты кампазітар быў у Польшчы. Жонка адказала, што будзе толькі на наступны дзень.

Тады валожынскі самадзейны кампазітар звярнуўся на "Гарачую лінію" АНТ. Дзе яго выслухалі і паабяцалі прасвятліць сітуацыю. Сюжэт выйшаў на экраны «Наших новостей» 5 ліпеня. Пры асабістай сустрэчы з карэспандэнтам навін Захлеўны ўвогуле нічога не стаў гаварыць, але на наступны дзень даў тлумачэнні па тэлефоне.

Маўляў, ён увогуле не ў курсе, як такое магло здарыцца. Пэўна, каб песня загучала на ўсю рэспубліку, нехта вырашыў паставіць гучнае імя.

Дарэчы, тэкст і музыка песні, вакол якой разгараўся сыр-бор, упершыню былі надрукаваны ў газеце «Во славу Родины» ў 1993 годзе. Сяргей выконваў яе на першым рэспубліканскім тэлевізійным фестывалі салдацкай песні, дзе стаў лаўрэатам. А старшынёй журы быў той жа М. Берсан. Так што гэтыя людзі знаёмыя нават не завочна. Ды і ўвогуле песня неаднаразова гучала па радыё ў аўтарскім выкананні ў перадачы для вайскоўцаў «Арсенал».

Яшчэ больш прыкра стала Сяргею Аляксандравічу, калі ён убачыў зборнік страявых песень, выдадзены родным Міністэрствам абароны ў 2002 годзе і разасланы ва ўсе воінскія часці рэспублікі. Там таксама чорным па беламу напісаны ўзгаданыя вышэй прозвішчы аўтараў музыкі і слоў. У валожынскай часці такі зборнік быў без патрэбы, бо вайскоўцы з задавальненнем выконваюць песні, напісаныя сваім падпалкоўнікам, а іх дастаткова для кожнага батальёна.

Усе кропкі над «і» пакуль да канца не расстаўлены. Зроблены толькі першы крок у рэабілітацыі: праз месяц з'явіўся артыкул пад назвай «Амаль дэтэктыўная гісторыя» ў рэспубліканскай вайсковай газеце «Во славу Родины». Астатнія пункты пагаднення і вяртання песні сапраўднага аўтарства не выканаць. Сяргей Макей цярпліва чакае і ў судзе аспрэчваць аўтарскія правы пакуль што не збіраецца.

Наталля ШТЭЙНЕР.

Айчыны нашай сцяг

Радзіму мы абараняць
У цяжкі час заўжды гатовы,
Мы ўсе ўмеем ваяваць,
Але пра мір вядзём размову.
Прыпеў:
Звычайны лёс, ваенны лёс,
Яго мы выбіралі самі.
Не трэба, мама, горкіх слёз,
Айчыны нашай сцяг,
Айчыны нашай сцяг,
Айчыны нашай сцяг над намі.
У службе дапаможа нам
Сумленне, мужнасць і адвага,
Нам цяжка будзе тут, аднак
Абаранім мы гонар сцяга.
За продкаў, за бацькоў сваіх,
За Беларусь, службы, салдаце,
Каб не было сорамна ім,
Каб спаць магла спакойна маці...

Пісьменніцкая хата ў Пятрылаве

"Ганак са стрэшкаю і дзвюма лавачкамі абапал, нізкія цяжкія дзверы, металічны язычок клямкі, які так знаёма бразгае, калі націскаеш на яго пальцам. А далей – доўгія сенцы са скрынямі пры сцяне, у якіх мука, крупы.

У дзвярах, што вядуць з сенцаў у хату, — маленькае круглае акенца, вечарамі праз яго свеціцца агеньчык газавай лямпы альбо капцілкі, што гарэць у хаце...", — гэтыя радкі я прачытаў у сімпатычным, мілым абразку Лідзіі Арабей "Родная хата". Не ведаю, якая хата, з якімі дэталямі-драбніцамі была ў бацькоў пісьменніка Леаніда Левановіча ў вёсцы Клеявічы Касцюковіцкага раёна. Але ўпэўнены, што думкі, перажыванні літаратара пра хату маленства не давалі спакою, нагадвалі пра нашу адвечную сувязь з зямлёю. Відаць, гэта і штурхала да найхутчэйшага выбару месца пад сталае лецішча.

Так, вандруючы па Міншчыне, і сутыкнуўся з вёскай Пятрылава. Віленшчына, Вілейскі раён, Хаценчыцкі сельсавет... 62 паселішчы ў сельсавеце. Іншаму раёну, лічы, што роўня. Пятрылава і прывітала Леаніда Левановіча каля 20 гадоў назад.

«... — Не толькі прыгажосць мяне захапіла, а яшчэ і прыязная для пчол маіх, для саду прастора, — расказвае літаратар, — а яшчэ і гістарычнасць ваколіц. Маладзечанска-вілейская зямля вядома была мне і раней. Непадалёку – радзіма жонкі. А яшчэ, калі працаваў калісьці ў часопісе "Полымя", я ўжо ўведаў, што радзіма Сымона Рак-Міхайлоўскага, палітычнага і грамадскага дзеяча, публіцыста, педагога...

Пятрылава, дзякуючы летаванню тут Леаніда Левановіча, набывае статус літаратурнай вёскі. Тут, у далёкай ад Мінска цішыні, літаратар і найболей актыўна працуе. У Пятрылаве большай часткай напісаны яго раман "Бясэдзь цячэ ў акіян". Гэтым творам працягваецца цыкл раманаў Леаніда Левановіча, якія прысвечаныя і яго роднай Магілёўшчыне, і Беларусі ўвогуле: "Шчыглы", "Паводка сярод зімы", "Сіняе лета", "Дзікая ружа". Але, па словах самога пісьменніка, пенталогіяй, відаць, не абыдзецца. У планах, накідах – новы раман-працяг. І гэтая частка шматтомнай эпапеі, відаць, будзе пісацца ў Пятрылаве.

Тут, на Віленшчыне, — расказвае Леанід Левановіч, — я выканаў свой абавязак перад Фёдарам Міхайлавічам, — напісаўшы пра Янкоўскага эсэ "І за гарою пакланюся" (як між іншым, і адна з кніг майго старэйшага паплечніка па пісьменніцкай справе называецца)... А для гісторыка-дакументальнай хронікі Вілейскага раёна "Памяць" напісаў нарыс "Лясы Вілейшчыны мяне натхняюць...". Не было б Пятрылава, думаю, так лёгка не пісалася б. Я ўдзячны Віленшчыне, Вілейшчыне за тую асаблівую энергетыку, якой мяне насычае гэты край.

У Пятрылаве ў Леаніда Левановіча ўжо гасцяваў паэт Алесь Пісьмянкоў. Хто ведае, мо, што з зямлі віленскай, з вёскі Пятрылава прыйдзе і ў яго паэзію, стане прадметам літаратурнай памяці – мо, вясковы сюжэт, мо, слова ёмістае, яркае...

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

■ ПОСТ ДАІ

Трагічны дзень календара

МАЛАДЗЕЧНА. Лабавое сутыкненне двух аўтамабіляў прынесла смерць пяцярым жыхарам Вілейкі і Мінска раніцай 7 лістапада. Яшчэ трое чалавек дастаўлены ў гарадскую бальніцу з рознымі траўмамі.

Такое здарэнне, дзе ўлабавую сутыкаюцца аўтамабілі і гінуць людзі, на тэрыторыі Маладзечанскага раёна сёлета адбылося ўпершыню. Аб гэтым сказаў інспектар Маладзечанскага ДАІ **Уладзімір Лукашык.**

У 11.25 на пульт ДАІ паступіла паведамленне аб трагедыі паблізу інфекцыйнай бальніцы. Дваццаціпяцігадовая доктар-стажор 3-й клінічнай бальніцы Мінска Аляксандра М., гаворыцца ў паведамленні ДАІ для "Рэгіянальнай газеты", едучы за рулём аўтамабіля "Хонда-Цывік", на 77-м кіламетры дарогі Мінск–Нарач (у 150 метрах у бок Вілейкі ад паварота на Сасновы Бор) пайшла на абгон "ВАЗ–2103" і выехала на паласу сустрэчнага руху. У выніку адболося лабавое сутыкненне з аўтамабілем "Фольксваген-транспарцёр", за рулём якога быў віляйчанін Міхаіл Г. Не пазбегнуў сутыкнення і Аляксей С., вадзіцель "ВАЗа". Вадзіцель "Хонды", яе маці 48 год, бабуля 73-х год, 17-гадовы стрыечны брат і мужчына 49 год загінулі на месцы. Вадзіцель "Фольксвагена" і двое яго пасажыраў атрымалі траўмы.

На думку работнікаў ДАІ, гэта адбылося з-за няправільна выбранай хуткасці і няўважлівасці вадзіцеля "Хонды".

«Сёння, канечне, цяжка меркаваць аб тым, чым кіравалася вадзіцель "Хонды", – кажа начальнік Маладзечанскага ДАІ **Уладзімір Балкоўскі.** – Усе мёртвыя. Але калі мы маем такі вынік, зразумела, рэжым руху абраны быў няправільна.

Пакуль рана гаварыць і аб выніках экспертызы на ўтрыманне ў крыві алкаголю, але па меркаванні службоўцаў ДАІ, яго не было. Пакуль няма і вынікаў экспертызы аб хуткасці аўтамабіляў.

Каля дзвюх гадзін руху на дарозе не было – яго перакрыла аўтаінспекцыя.

Аўтадарога Мінск–Нарач на ўсім яе працяжэнні, кажа Уладзімір Лукашык, – самая небяспечная ў Маладзечанскім раёне. Але і на гэтай трасе ёсць свае самыя небяспечныя ўчасткі. Гэта кавалкі дарогі каля інфекцыйнай бальніцы, ля Крыніцы і Красоўшчыны.

Мікрааўтобус "Фольксваген–Транспарцёр" і легкавушка "Хонда–Цывік" не змаглі раз"ехацца 7 лістапада паблізу інфекцыйнай бальніцы на дарозе Мінск –Нарач. Вынікам стала смерць пяці чалавек і сур'ёзныя траўмы яшчэ трох. На здымку: супрацоўнікі ДАІ Маладзечна высвятляюць абставіны здарэння. Фота Уладзіміра ЛУКАШЫКА.

Пачатак лістапада быў багатым і на іншыя дарожна–транспартныя здарэнні. Пад колы "Мэрседэса-190" трапіў слесар ААТ "Канфа" Барыс Г. Гэта адбылося 4 лістапада ў 17.40 на супраць дома №17 па вуліцы Францішка Скарыны. За рулём "Мэрседэса быў намеснік дырэктара ЗАТ "Еўрасорт" Ігар Б. Барыс Г. пераходзіў праезную частку дарогі. У выніку наезду пешаход атрымаў адкрыты пераломі галёнкі, закрыты пераломі ключыцы, атрымаў удар у лоб. Ступень вінаватасці кожнага з удзельнікаў гэтага ДТЗ высвятляе следства.

П'яны вадзіцель Сяргей Сергіевіч, кіруючы "Маздай–626", наехаў 7 лістапада ў 16.40 на адміністрацыйны будынак ДРБУ–195. Кампанію нецвярозаму вадзіцелю, які ехаў без вадзіцельскага пасведчання, склалі п'яныя беспрацоўныя маладзечанцы Пётр Вяршковіч, Іван Дземеш і Яніна Чэрнік. Найбольш пацярпела Яніна Чэрнік, якая, па паведамленні ДАІ, атрымала шмат пераломаў і трапіла ў траўматалагічнае аддзяленне бальніцы.

Аддзел інфармацыі "РГ".

Найбольш небяспечныя ўчасткі аўтамабільных дарог (пазначаныя аваламі з клічнікамі) ў Маладзечанскім раёне знаходзяцца на трасе Мінск–Нарач. Гэта адрэзкі ля інфекцыйнай бальніцы, Крыніцы, Красоўшчыны.

■ НАШЫ ГРОШЫ

Панеслі долары ў абменнік

Насельніцтва стала прадаваць валюты ў абменніках значна больш, чым летась.

Як паведамілі БелаПАН ва ўпраўленні інфармацыі Нацбанка, за тры кварталы 2003 года, у параўнанні з аналагічным перыядам 2002 года, аб'ём прапановы валюты насельніцтвам вырас на 62 працэнты — з 823 млн. да 1 млрд. 333,6 млн. долараў ЗША, ці з 3 млн. да 4,9 млн. долараў ЗША ў сярэднядзённым выражэнні. У той жа час попыт насельніцтва на валюту вырас на 18,9 працэнта, з 1 млрд. 192,2 млн. да 1 млрд. 417,2 млн. долараў ЗША, ці ў сярэднім за дзень — з 4,4 млн. да 5,2 млн. долараў ЗША.

У выніку апераджальнага павелічэння прапановы над попытам, чысты попыт насельніцтва на замежную валюту паменшыўся на 77,4 працэнта – з 369,2 млн. долараў ЗША за 9 месяцаў 2002 года да 83,6 млн. долараў ЗША ў 2003 годзе. У сярэднім за дзень чыстае сальда куплі валюты грамадзянамі за тры кварталы скарацілася з 1,4 млн. да 300 тыс. долараў ЗША.

У верасні 2003 года чыстая прапанова замежнай валюты з боку насельніцтва склала 2,3 млн. долараў, ці 100 тыс. у сярэднядзённым выражэнні, у той час як у жніўні была адваротная сітуацыя — чысты попыт склаў 27,8 млн. долараў ЗША, ці 900 тыс. у сярэднядзённым выражэнні. На думку спецыялістаў, гэта звязана з заканчэннем летняга сезона адпачынкаў, неабходнасцю павелічэння расходаў насельніцтва для падрыхтоўкі да восеньска-зімовага перыяду.

Паводле БелаПАН.

Беларусы сталі больш ахвотна купляць рублі. Фота ByMedia.Net.

Курсы валют НБ РБ

	6.11 руб.	13.11 руб.
Долар ЗША	2132,00	2134,00
Еўра	2442,95	2471,17
Злоты	533,44	538,96
Літ	707,33	715,51
Расійскі рубель	71,51	71,59

«Вулічныя» курсы ў Маладзечне

Долар	2130/2155	2135/2160

Маладзечна

Цэны на рынку

Прадукты	Цана (руб.) 5.11	12.11
Кілбаса с/вэндж., 1 кг	13600	13600
Сасіскі, 1 кг	4600	4600
Селядзец, 1 кг	2750	2800
Рыс, 0,9 кг	850	850
Грэчка, 0,9 кг	1300	1300
Цукар, 1 кг	1310	1310
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1350	1400
Алей, 1 л	2000	2000
Маянэз, 200 г	450	470
Кава «Пеле», 100 г	2200	2200
Шпроты, бляшанка 160 г	850	850
Соус там.«Мінскі», 0,5 л	850	850
Цыбуля рэпчатая, 1 кг	800	820
Капуста, 1 кг	150	170
Морква, 1 кг	220	250
Лімоны, 1 кг	2400	2400
Апельсіны, 1 кг	2000	1950
Памідоры, 1 кг	1590	1700
Кавуны, 1 кг	400	450
Яблыкі, 1 кг	1100	1150

Сялянскія прадукты

Малако, 1,5 л	800	800
Смятана, 1 л	2200	2100
Масла, 1 кг	5000	4900
Тварог, 1 кг	2000	2000
Яйкі курыныя, 1 дзес.	1400	1500
Бульба, 1 вядро	2000	2000
Яблыкі, 1 кг	1000	1000

БАРЫС КІТ
Запіс Васіля БЫКАВА

Цярновы шлях

"Рэгіянальная газета" працягвае друкаваць успаміны аднаго з самых вядомых беларусаў XX стагоддзя Барыса Кіта, запісаныя Васілём Быкавым улетку 2001 года ў Франкфурце-на-Майне. Поўны іх тэкст шукайце на сайце газеты па адрасе regionnews.promedia.by.

Гэта я пра сябе апавядаў, але тое ж рабілася ва ўсёй Заходняй Беларусі. Трэба зазначыць, што напрыканцы акупацыі Беларусі немцы давалі болей магчымасці беларускім уладам. А на пачатку ўся ўлада ў раёнах была ў руках палякаў, якія па загаду АК займаліся справай ліквідацыі беларускай інтэлігенцыі. Можна згадаць вельмі шмат прозвішчаў нашых людзей, якія тады загінулі. Рабілася гэта спосабам даносаў. Немцы без суда і сьледства адразу расстрэльвалі. Варта было толькі паказаць, што во той камуніст, не зважаючы, ці то праўда, ці не. Быў загад Гітлера знішчаць усіх палітрукоў, усіх савецкіх чыноўнікаў ці камуністаў.

Нарэшце немцы зразумелі, чаму палякі скрозь занялі кіруючае становішча. Бо яны прыехалі з Галічыны і першакласна гаварылі па-нямецку. А мы, беларусы, не. І перакладчыкі тлумачылі немцам так, каб было нам на шкоду. Так прайшло гады два, а пасьля немцы ў адну ноч перастралялі ўсіх польскіх начальнікаў раёнаў. У Маладэчне ў нас быў такі **Віктар Уневіч**, ён прыкідваўся беларусам. Тады ўжо выгадней было назваць сябе беларусам, чым палякам, бо да палякаў прымаліся больш суровыя меры, чым да беларусаў ці ўкраінцаў. Беларусы і ўкраінцы апынуліся ў немцаў на больш прывеліяваным становішчы. Калі бралі палонных, дык палякаў і расейцаў не пушчалі, а беларусаў і ўкраінцаў пушчалі дахаты. Дык Віктар Уневіч, начальнік Маладэчанскага раёна, пачуў, што я беларус, інтэлігент, сяджу на печы, дык ён увесь час прысылаў да мяне прапановы, каб я выйшаў і што-небудзь рабіў, а не сядзеў на печы. А я думаю: дзякуй табе, бо ты выцягваў людзей наверх, а затым расстрэльваў. Не, лепей буду хавацца. І хаваўся ўвесь час. Аж пакуль не пайшоў працаваць у семінарыю.

Вось выйшла ў Беластоку кніжка пра адну беларускую дзеячку, нашу былую гімназістку **Ганну Катковіч**. Яна была толькі перакладчыцай і за гэта страшэнна пацярпела. Яна ўцякла на Захад, у Нямеччыну. Але там папала ў савецкую акупацыйную зону, пасьля перабралася ў Польшчу, і напачатку там нічога зь ёй не здаралася. А затым папалася ў Смерш, які ўсіх гэткіх хапаў і вазіў у Сібір альбо расстрэльваў. І яе таксама саслалі ў Сібір, дзе яна і памерла. Такі лёс Ані Катковіч.

Адзін з найвялікшых беларускіх патрыётаў – **Гадлеўскі**. Тут дарэчы будзе зазначыць, што нашыя беларускія ксяндзы былі болей актыўныя, чым праваслаўныя сьвятары, якія вялі багаслужбы па-расейску. Каталіцкія сьвятары арганізаваліся ў мястэчку Друя, дзе быў манастыр. Яны актыўна пачалі беларусізацыю каталіцкай царквы, гутарылі у касьцёлах па-беларуску, а не па-польску. У той час, як польскія ксяндзы заўсёды ўбівалі беларусам думку, што тыя ня ёсьць беларусы, а ёсьць палякі. Нават прывіленскія беларусы, якія спрадвеку размаўлялі па-беларуску, называлі сябе не беларусамі, а тутэйшымі. На пытаньне: якая ваша рэлігія, адказвалі: польская, а на якой вы гаворыце мове, адказвалі: на простай.

Я найбольш меў справу з Гадлеўскім. Ён першы арганізоўваў беларускае школьніцтва на Беларусі, сьцягнуў мяне з печы ў Лебедзеве, дзе я доўгі час хаваўся ад расстрэлу. З ягонай рукі я пераехаў у Маладэчна і пачаў рабіць у школьніцтве. Апроч Гадлеўскага быў таксама ксёндз **Гліякоўскі**, добры мой прыяцель. Мы разам працавалі ў Віленскай беларускай гімназіі, я выкладаў матэматыку, а ён каталіцкі закон Божы. Ён быў вельмі добры чалавек, прыемны, вялікі энтузіяст беларускай справы. Абодва яны былі расстраляны немцамі ў Менскім гестапа. Магчыма, што на іх былі нейкія фальшывыя даносы, як гэта рабілася палякамі, АК, каб вынішчыць беларускую інтэлігенцыю, аканчальна далучыць будучыню Беларусі да Польшчы. Зрэшты, то была традыцыйная палітыка даваенный Польшчы, асабліва ў адносінах да меншасьцяў. Тады, да вайны, беларусы яшчэ жаліліся ў Лігу нацый, езьдзілі ў Жэнэву, даводзілі, што беларуская меншасьць прасьледуецца. І ня толькі беларуская (3 млн.), але і украінская, якой было 7 млн. і габрэйская (3 млн.) і нямецкая — таксама 3 млн. Іншыя меншасьці былі больш агрэсыўныя, больш апазыцыйныя. Асабліва украінцы, якія мелі нават тэрарыстычную арганізацыю, забівалі высокіх польскіх чыноўнікаў.

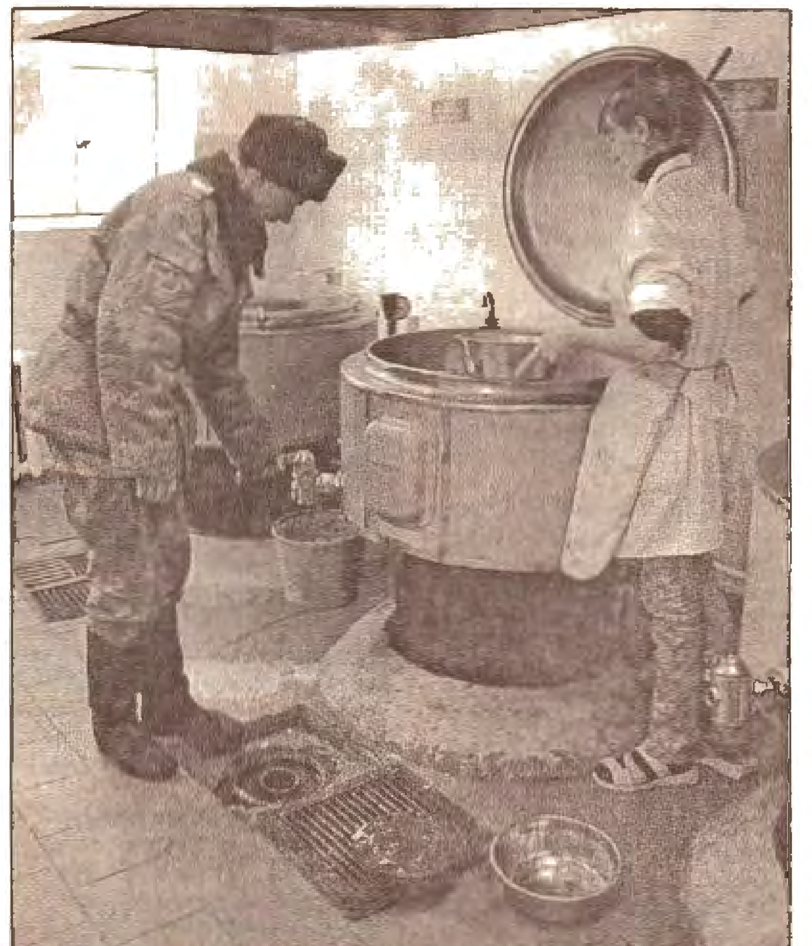
У час акупацыі немцы зразумелі, што самы варты беларус **Астроўскі**, які перад вайной працаваў у Лодзі. **Ермачэнка ж** быў зусім іншы чалавек у параўнаньні з Астроўскім. Калі Астроўскі быў чалавек самастойны, адважны, дык Ермачэнка ўсё цягнуўся да немцаў, быў мяккі характарам. Ен ня быў лідэр. Пасьля забойства **Кубэ**, як прыйшоў **Готбэрг**, Ермачэнка быў звольнены з працы і вярнуўся ў Прагу. На Беларусі была зарганізавана БЦР, як уступка немцаў беларусам. У кнізе **Туронка** ўсё тое выкладзена вельмі праўдзіва, заснаванае на дакумэнтах. Там, напрыклад, ёсьць зьвесткі пра Кубэ, што ён спрыяў беларускай справе, дазволіў школьніцтва і г.д., загадаў, каб у беларускіх школах не ўжывалася ні расейская, ні польская мова, а толькі беларуская. Тое, вядома, не падабалася ні Сталіну, ні Гітлеру. Калі забілі Кубэ, дык **Гімлер** сказаў так: добра зрабілі! Калі б савецкія партызаны яго не забілі, дык бы мы яго павесілі. За тое, што ён так шмат рабіў для Беларусі. У канцы кнігі Туронак піша, што так сталася лёсам, што расейцы русіфікавалі Беларусь, палякі паланізавалі, а немцы - беларусізавалі.

Працяг будзе.

У цэнтры сабакаводства

СМАРГОНЬ. На адной са старонак альбома, дзе занатоўваюцца асноўныя моманты жыцця гэтага калектыву, чыясьці рука вывела тры словы: сабаку трэба разумець. Пазней яны сталі дэвізам усяго кіналагічнага цэнтра памежных войскаў краіны, дзе жывуць 75 дарослых сабак і 45 шчанят.

Тэрыторыя цэнтра, абнесеная агароджай, уяўляе сабой міні-гарадок, дзе знаходзяцца жыллё для племянных сабак у выглядзе вальераў, свае радзільнае, інфекцыйнае аддзяленні, ветэрынарная лячэбніца, кухня і інш. Ежу для жывёл рыхтуюць повары. Страявыя чацвераногія сябры чалавека атрымліваюць у дзень 400 грамаў мяса альбо 1 кілаграм субпрадуктаў, 600 грамаў круп, 300 гародніны, а таксама соль, тлушч, мінеральныя дабаўкі. Снеданне, абед і вячэру дастаўляюць ім ваеннаслужачыя тэрміновай службы. Яны ж вядуць заняткі з сабакамі, якія становяцца пасля разам з чалавекам на ахову граніц.

Повар Смаргонскага кіналагічнага цэнтра памежных войскаў Вольга Шупо і малодшы сяржант Андрэй Мышкавец раздаюць ежу для чацвераногіх гадаванцаў.
Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

Начальнік кіналагічнага цэнтра Уладзімір Жалдыбін расказаў, што застаюцца ў іх людзі самыя вынослівыя і цярплівыя. Не так лёгка зрабіць з сабакі "пагранічніка" альбо "служачага таможні". На вынік трэба працаваць месяцамі. А яшчэ – любіць і разумець жывёл. У якіх, як і ў людзей, могуць быць дрэнныя настрой альбо самаадчуванне.

Гадаванцаў, што захварэлі, дастаўляюць звычайна ў ветэрынарны пункт, начальнікам якога з'яўляецца Яраслаў Эгерд. Тут устанаўліваюць ім дыягназ і адпраўляюць у лазарэт, дзе, як і ў сапраўднай бальніцы, ёсць прыёмны пакой, лабараторыя, фізіякабінет, аперацыйная, аптэка. Ва ўсіх памяшканнях пануюць выключны парадак і чысціня. Тут жа, раз у тры месяцы, сабак апрацоўваюць: купаюць у ваннах са спецыяльным растворам. Вясной і летам выпускаюць на вуліцу адразу. У халодны час сутак Дэі і Рэксы трапляюць у сушылку, пад якую адведзена спецыяльнае памяшканне.

Давялося пабыць і ў сабачай бальніцы, дзе таксама ёсць "палаты", праўда, у выглядзе вальераў. Хворых у той дзень было няшмат. Аўчарка з абадраным і замазаным зялёнкай носам ды яе суплямянніца, у якой балела вуха. Першая ішла на папраўку, таму сустрэла нас залівістым брэхам. Другая, паклаўшы галаву на лапы, здаецца, драмала.

Смаргонскі кіналагічны цэнтр – адзінае падраздзяленне ў рэспубліцы, што рыхтуе спецыялістаў-кінолагаў па пошукавай і спецыяльнай службе для памежных войскаў краіны. Тут не баяцца правяраючых, з ахвотай прымаюць журналістаў, з радасцю сваіх калег з Латвіі, Літвы, Аўстрыі, Расіі, якім з задавальненнем паказваюць вынікі сваёй работы.

Выступаюць і перад гараджанамі. На рознага кшталту конкурсах, мерапрыемствах, святах. Апошнім масавым выездам у горад стаў дзень, калі Смаргонь святкавала свой 500-гадовы юбілей, спецыяльна да якога кінолагі падрыхтавалі сваё міні-шоу. Працуюць і з дзецьмі. У Смаргонскім вучэбна-вытворчым камбінаце спецыялісты цэнтра адкрылі гурток юных кінолагаў.

Адчынены дзверы кіналагічнага цэнтра і для гараджан, вяскоўцаў. Многія з іх прыходзяць сюды, каб аддаць сабаку, за якой няма каму даглядаць, альбо ўладкаваць чацвераногага сябра ў часовую гасцініцу, дзе ён можа знаходзіцца, пакуль гаспадар не вернецца з камандзіроўкі ці адпачынку.

Марына СЛІЖ.

■ ЗНАЁМЦЕСЯ — КІЯСКЁР

На Старым Месце

МАЛАДЗЕЧНА. Маладзечанцы, што хоць аднойчы зазіралі ў акенца кіёска Саюздруку, размешчанага на Старым Месце, могуць гэтым ганарыцца. Там працуюць улюбёныя ў сваю справу кіяскёры — Таццяна Кулінковіч і Лілія Шаломская.

Кіяскёр Таццяна Кулінковіч.
Фота Ірыны РАБУШКІ.

Кіяскёр Лілія Шаломская.
Фота Ірыны РАБУШКІ.

Таццяна

Таццяна Кулінковіч працуе ў кіёску Саюздруку 28 гадоў. І сцены, і паліцы, і крэсла, якое памянялі за гэты час толькі аднойчы, сталі для яе роднымі.

Перш чым стаць кіяскёрам вучылася ў Маладзечанскім палітэхнікуме на аддзяленні захоўвання збожжа і прадуктаў перапрацоўкі. І вырашыла, што лепш «захоўваць» газеты і часопісы.

Яна любіць сваю прафесію і цікавіцца ёй. Прыпыняецца каля магазінаў, каб паглядзець, як афармлены вітрыны. Назірае за адносінамі паміж прадаўцамі і пакупнікамі.

Таццяна Кулінковіч можа падзяліцца і сваім вопытам. Напрыклад, з напарніцай.

Лілія

Гэтая жанчына працуе ў кіёску толькі месяц. Раней Лілія Шаломская ўжо мела вопыт кіяскёра. 2 гады працавала ў шапіку, што каля кінатэатра «Радзіма».

Можна сказаць, што яна «кваліфікаваны» кіяскёр. Лілія Казіміраўна скончыла Мінскі кааператыўны тэхнікум, працавала таваразнаўцам у райспажыўтаварыстве, бухгалтарам — на заводзе «Спадарожнік».

Ёсць і асабістыя заслугі: яна маці двух дачок і сына, а таксама бабуля цудоўнага хлопчыка, які ў захапленні ад яе работы.

Ірына РАБУШКА.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

■ ЭКАЛОГІЯ

Клопат пра рэкі

МАЛАДЗЕЧНА. Сёлета другі раз праходзіла экалагічная акцыя «Малым рэкам – вялікі клопат». На гэты раз у ёй удзельнічалі прадстаўнікі СШ №№5, 8, 9 і цэнтра пазашкольнай работы (ЦПР). Школьнікі ачышчалі ад смецця берагі ракі Уша, якія падзялілі на 3 часткі: ад аўтадарогі на Вязынь да шашы на Вілейку прыбіралі прадстаўнікі СШ №8 і ЦПР, ад гэтай шашы да чыгункі – вучні пятай школы, каля Залінейнага раёна – з сярэдняй школы №9. Самы багаты «ўраджай» сабралі каля шашы на Вілейку: на гарадскую звалку звезлі 12 вялікіх мяхоў смецця. Школьнікам з цэнтра пазашкольнай работы і СШ №8 давялося збіраць бытавыя адходы, якія жыхары горада мэтанакіравана вывезлі на бераг ракі. Маладыя эколагі склалі радыёдэталі, шкло, старое адзенне, гнілую бульбу ў мяхі, але даставіць на звалку здолелі толькі 2. Прыбраць усё смецце сіламі дзяцей немагчыма. На гэта патрэбны самазвал і ўзвод салдат. Дарэчы, летась на гэтых месцах не было столькі бруду. Найбольш пацярпеў участак між ракой і вуліцай Набярэжная.

Падчас уборкі школьнікі абмяркоўвалі, чаму гараджане скідаюць смецце каля ракі. Аляксей Дорах з СШ №8 падвёў вынік: «Каб гэтыя людзі хоць раз сабралі столькі адходаў, колькі мы, яны б ніколі не засмечвалі тэрыторыю вакол горада».

Валерый ТРАЦЯК, педагог-арганізатар ЦПР.

Вучань 7 класа СШ №8 Аляксей Дорах не разумее, як можна выкідаць смецце на бераг ракі. «Напэўна, дарослыя не вывучалі ў школе экалогію», – мяркуе ён.

Фота Валерыя ТРАЦЯКА.

■ РЭКІ РЭГІЁНУ

Смердзяя

Смердзяя – малая рака Беларусі. Яна працякае ў Вілейскім раёне і ўпадае ў Вілію, з'яўляючыся яе левым прытокам.

Даўжыня рэчкі ўсяго 14 км, плошча водазабору – 31 кв.км. Пачынаецца Смердзяя ля вёскі Лясная (каля Паняцічаў) вельмі арыгінальна. Я бачыў розныя вытокі: з крыніцы, з балота, з меліярацыйнай канавы... А наша рэчка бярэ пачатак з лужыны, якая ляжыць на ўскрайку сажалкі. Дарэчы, сажалка гэта высахла некальхі год таму і не можа ўзнавіцца, нягледзячы на сёлетняе дажджлівае лета.

Смердзяя на працягу 8,6 км цячэ па каналах. Да 70% плошчы яе водазабору займаюць лясы. У асноўным гэта светлыя сасновыя бары. У паніжаных мясцінах дамінуюць лісцёвыя пароды дрэў: бяроза, вольха, асіна. Цікава адзначыць наступную дэталь: вольха паляпшае якасць глебы. На яе каранях жывуць грыбы, якія фіксуюць атмасферны азот.

Рака збірае свае воды з лясных урочышчаў: Табарышча, Лазовы ручай, Зялёны мох, Загуменне. Людзей ў прырэчных лясах амаль не бывае, бо грыбнікам і ягаднікам далёка сюды дабірацца, хаця "ўраджайнасць" вялікая. Экалагічную нішу чалавека тут занялі жывёлы і птушкі. Месцамі лес літаральна пераараны дзікамі. А ля вёскі Лясная і ля рыбаводных сажалак удалося заўважыць птушак з характэрным арлiным профілем і размахам крылаў не менш за 1 м. Хоць іх від і не вызначылі, але ў нашай краіне ўсе драпежныя птушкі знаходзяцца пад пагрозай знішчэння і ахоўваюцца.

Рэчка, калі цячэ праз лес, разбіта галлём на ўчасткі са стаячай вадой. Смердзяя сілкуе рыбаводныя сажалкі, плошча якіх складае 2,18 кв.км (7% ад агульнай плошчы водазабору). Упадае ў Вілію ля вёскі Даманава.

Прыродны комплекс даліны Смердзяі населены мала і эксплуатуецца ашчадна. Ёсць некалькі ўчасткаў з пасадкамі дрэў. Блізкасць Вілейкі (8-10 км) амаль не адчуваецца. Хочацца верыць, што і надалей гэты кавалачак нашага рэгіёну застанецца ўтульным домам для раслін і жывёл.

Алег БЯГАНСКІ.

Птушкі сярод нас

У межах Маладзечна і іншых населеных пунктаў стала "прыпісаліся" птушыныя кватаранты. Самыя вялікія чароды ўтвараюць вароны, галкі, вераб'і і галубы. Групамі качуюць яны з аднаго кармавога ўчастка на другі, але свайго жытла трымаюцца.

Нягледзячы на тое, што Маладзечанскі раён даволі добра асвоены, тут знаходзіцца меса і вадаплаўных птушак. Там, дзе ёсць зараснікі чароту, рагозу і іншай вышэйшай расліннасці, могуць жыць і размнажацца лебедзі і дзікія качкі. Як, прынамсі, кожны год робіцца ў маліноўшчынскіх гліняных кар'ерах на вачах у соцень дачнікаў. Калі ёсць корм і вада не замярзае, гэтыя пералётныя могуць застацца ў нас на зіму. На ачышчальных збудаваннях можна ўбачыць ў халодную пару лебедзяў, а ля чыгуначнага маста – качак.

Буслам прысутнасць людзей – таксама не перашкода. А вось звычайныя чаплі нашага суседства не паважаюць. Гнёзды гэтыя птушкі будуюць на дрэвах, харчуюцца ля вады. Жывуць калоніямі. Сустракаюцца ў раёне забалочанай поймы рэчкі Цвецень, а таксама ля меліярацыйных каналаў Ушы, там, дзе знаходзіцца так званая "хатка паляўнічага".

Алег БЯГАНСКІ.

■ ПТУШКІ

Міжнародны перапіс

МАЛАДЗЕЧНА. Кожны год міжнародныя дні назірання за птушкамі прыпадаюць на кастрычнік. У рамках гэтай міжнароднай праграмы сёлета назіранні былі праведзены ў Смаргонскім раёне і ў Маладзечне. У нашым горадзе птушак лічылі ў раёне і ваколіцах парку, што знаходзіцца за тэатрам "Батлейка". Дадзеныя анкет пойдуць у адзіны інфармацыйны цэнтр у Люксембургу. На іх падставе будуць зроблены вывады аб біяразнастайнасці птушак на тэрыторыі нашага кантынента.

У дні падліку ў Маладзечне стаяла надзвычай спрыяльнае надвор'е. Можа, таму і птушкі паводзілі сябе амаль па-вясноваму. Вераб'іныя (а ў парку былі адзначаны дамавы верабей, звычайная зелянушка і малінаўка) пелі. А ў пары гракоў заўважана рытуальнае кармленне: самец нешта збіраў з зямлі і сунуў у дзюбу самцы.

У гэту пару ў парку амаль няма харчовых рэсурсаў, таму тут было выяўлена ўсяго 8 відаў птушак. А вось вясной і летам колькасць відаў павялічваецца да некалькіх дзесяткаў. Увогуле, птушыныя папуляцыі на тэрыторыі горада размешчаны нераўнамерна. У цэнтры разумных і пругкіх сарокаў амаль няма. А ў раёне Вялікага Сяла іх бачаць даволі часта. Сюды яны прылятаюць карміцца з ваколіц.

Алег БЯГАНСКІ.

Ёсць помнік прыроды

МАЛАДЗЕЧНА. Інспекцыя па ахове прыроды горада і раёна падрыхтавала дакументы для надання статусу помніка прыроды крыніцы, што цячэ за вёскай Лешна. Гэта крыніца лічыцца святой і даглядаецца вернікамі. Стаўшы помнікам прыроды, яна будзе ахоўвацца ад неразумнага ўмяшання і яшчэ доўга паслужыць людзям.

■ ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ ШТО?

Артысты ёсць і ў птушыным царстве

Самыя-самыя

Уявіце сабе жыццё без птушак: гай без салаўя, поле без жаўрука, гарадскую вуліцу без мітуслівых вераб'ёў. Здаецца, мы так прывыклі да іх, што часам не заўважаем. А між тым, яны б многае маглі нам расказаць. Ну, хаця б тое, што самыя прыгожыя вочы, блакітныя, маюць сярод крылатага насельніцтва галкі. А ў белай чаплі з наступленнем шлюбнага перыяду на спіне вырастае асаблівае доўгае пер'е, якое, як лёгкае пакрывала, звешваецца па баках і над хвастом. Раней "вясельнае" пер'е белай чаплі высока цанілася і выкарыстоўвалася для ўпрыгожання жаночага адзення. З-за гэтага птушка была амаль што поўнасцю знішчана па ўсёй еўрапейскай частцы краіны і месцамі нават у Сярэдняй Азіі.

А вось ружовая чайка, якую адносяць да рэдкіх птушак свету, носіць на шыі карalі. Пер'е ў гэтай птушкі ружовага колеру, а вакол шыі бачыцца бы намалявана чорнае кольца – каралі. Палярнікі называюць ружовую чайку гарачай птушкай Арктыкі.

Ды што там птушка з каралямі на шыі, калі ў гарах Індыі, Гімалаях і Бірме жыве сіняя птушка. У нас яна сустракаецца толькі ў гарах Цянь-Шаня. Колер пер'я цёмна-сіні, з фіялетавым водбліскам на спіне, галаве і грудзях.

Птушкі кацінгі сталі вядомымі дзякуючы сваім вусам, якія растуць у іх на галаве. А молатагаловы – сваім галовам, якія, калі глядзець на іх у профіль, падобны на малаток.

Рагатая паламедэя – з атрада гусепадобных. На галаве гэтай птушкі вырастае доўгі (да 15 сантыметраў), сагнуты ўперад, тонкі рогападобны вырост, які прымацоўваецца толькі да скуры. Жывуць гэтыя птушкі ў Паўднёвай Амерыцы. Паламедэі лёгка прыручаюцца і жывуць з курамі на птушыных дварах.

Птушкі – артысткі

Найбольш сanлівая птушка – перапёлка. Бліжэй да вечара вясной і летам з палёў даносіцца яе крык "Спаць пара! Спаць пара!" А птушка, што смяецца, жыве ў лясах Інданэзіі. Называюць яе кукабара. Моцным рогатам раніцой і ўпоўдзень кукабары начынаюць сваю штодзённую пераклічку ў адзін і той жа час. Інданэзійцы кажуць, што па смеху гэтай птушкі можна звяраць час.

Пеўні пяюць, арыентуючыся на зоркі, карацей, на зорку Канопус. "Першыя" заводзяць песні, калі яна з'яўляецца над гарызонтам, "другія" – калі яна знікае.

Акрамя іх спяваюць ноччу салавей і камышоўка. Гучная і разборлівая песня салаўя, у якой добра адрозніваюцца асобныя свісцячыя і шчоўкаючыя гукі, вядомая многім. Песні птушкі чуюцца вясной, ноччу і па вечарах ля рэк і балот.

У гушчарах аўстралійскага лесу часта разносіцца гучны рогат. Кажуць, што пачуўшы яго, чалавек не можа ўтрымацца ад смеху. Гэта смяецца птушка табала, ці гіганцкі зімародак. Многія турысты спецыяльна прыязджаюць у гэту краіну, каб пачуць смех вясёлай птушкі. Табала настолькі папулярная, што менавіта яе голас стаў пазыўным, з якога аўстралійскае радыё пачынае свае перадачы.

Падрыхтавала Марына СЛІЖ.

Азёры «варочаюцца»

Кожны дзень мы назіраем нейкія прыродныя з'явы. Яны могуць быць ледзь прыкметныя: напрыклад, пасля дажджу "прачнуўся" і зноў ажыў лішайнік. А могуць быць і вельмі відовішчнымі: маланка ўдарыла ў дрэва. Але ёсць і з'явы сапраўды геалагічнага маштабу, якія, аднак, мы амаль не заўважаем.

Ці ведаюць, напрыклад, жыхары вёсак, якія размешчаны паблізу возера Нарач, што іх вадаём 2 разы на год пераварочваецца. У прамым сэнсе. Усе 710 мільёнаў тон вады мяняюць, і прычым даволі хутка, сваё становішча. Варта зазначыць, што такім чынам паводзяць усе сажалкі, азёры і вадасховішчы ў нашым кліматычным поясе.

Прычына такога "непакою" – тэмпература вады. Пры 4 градусах яна мае найбольшую шчыльнасць. Таму восенню і вясной верхні слой "сцякае" на дно вадаёма. Адбываецца перамешванне вады, а разам з ёй – кіслароду, мікраэлементаў, пажыўных рэчываў. Усё гэта спрыяе развіццю раслін і жывёл. А вось вадаёмы цёплых шырот – не "варочаюцца". Таму ў прыдонный вадзе там скопліваецца атрутны серавадарод.

Алег БЯГАНСКІ.

■ ПАРТРЭТ

Жанчына-рэжысёр

Паводле прызнання загадчыцы аддзела па арганізацыі вольнага часу (культурно-досуговой деятельности) Алены Сакалоўскай, яна, колькі сябе памятае, заўсёды была рэжысёрам. "У школе самі шылі касцюмы, пісалі сцэнарыі", – гаворыць яна. Пасля школы вучылася ў Гродзенскім вучылішчы мастацтваў па спецыяльнасці "рэжысура". Сёлета заканчвае 5-ы курс Беларускага універсітэта культуры па спецыяльнасці "рэжысёр".

Загадчыца аддзела па арганізацыі вольнага часу Алена Сакалоўская (злева) узгадняе свае творчыя задумы з намеснікам дырэктара па культурна-масавай рабоце Галінай Акулёнак. Фота Святланы ЦІШКО.

Работнікі аддзела арганізацыі вольнага часу плануюць і праводзяць конкурсы (у тым ліку і прафесійнага майстэрства), вечары адпачынку, дыскатэкі, навагоднія "Агеньчыкі", юбілейныя вечарыны для прадпрыемстваў. Шоу-праграма цырульніцкага майстэрства, што мае адбыцца ў Маладзечне 25 лістапада, гэта таксама іх клопат. Па словах Алены Сакалоўскай, іх работа была б немагчымай без супрацоўніцтва з аддзелам мастацкай самадзейнасці і аддзелам па рабоце з дзецьмі і моладдзю.

Найбольш папулярныя сярод маладых наведвальнікаў палаца – дыскатэкі. Самой Алене Расціславаўне больш падабаецца іграць адмоўных казачных персанажаў і праводзіць гумарыстычныя капуснікі. "Люблю гумарыстычны жанр, — кажа яна. – Канцэрты сімфанічнай і класічнай музыкі людзям падабаюцца, але звычайна яны хочуць расслабіцца, таму з задавальненнем ходзяць на капуснікі".

У Маладзечна Алена Сакалоўская прыехала пяць гадоў таму. Першы час не магла знайсці работу, хаця да гэтага працавала рэжысёрам у Навагрудскім доме культуры. Але, як сама кажа, пашанцавала на добрых людзей, якія дапамаглі ўладкавацца ў новым горадзе, знайсці кватэру і месца працы. Усяго ў сферы культуры яна працуе ўжо гадоў 13. Часта даводзіцца заставацца на рэпетыцыях увечары, пасля 18.00. Калі ідуць навагоднія вечарыны, то ўвогуле вяртаецца дадому апоўначы. Два сыны Алены Сакалоўскай (12 і 15 гадоў) трохі стаміліся ад таго, што мама і днём і ўвечары на рабоце, і ў свята яна на сцэне іграе не Снягурку, а Кікімару ці Бабу Ягу.

Святлана ЦІШКО.

■ СЯМ'Я

Як за сямю пячацямі

Вы, напэўна, заўважалі, што дзіця ідзе не да ўсіх. Немаўляты яшчэ не ведаюць, пра добрых і дрэнных людзей, але адчуваюць іх па вібрацыях, якія ідуць ад сэрца, рук. У чужога чалавека на руках малы плача і не супакойваецца да таго часу, пакуль яго не возьме маці. Сардэчная сувязь такая вялікая да трох гадоў, што варта толькі малому пад прыглядам бабулі ўпасці, як маці адразу адчуе, дзе б яна ні была, — тут жа ускочыць, захвалюецца і ёй адразу ж захочацца патэлефанаваць ці пайсці дадому.

А калі маці, якая корміць грудным малаком, незаслужана палаяць, дома адразу ж, без усякай на тое прычыны, заплача дзіця.

Вось так моцна мы звязаны з дзецьмі. Таму, калі праводзіце дзіця ў школу, у думках жадайце яму: "Мой дарагі, няхай табе будзе добра!". Калі ён затрымліваецца і не ідзе дадому, што даволі часта бывае з падлеткамі, то ў думках гаварыце яму: "Мой дарагі, ідзі дамоў, мы цябе чакаем і няхай з табой нічога не здарыцца!". Ваша думка будзе выконваць ахоўную ролю.

Ведайце, што ў вашых добрых і чыстых думках заўсёды ёсць выратаванне дзіцяці. Рабіце ўсё, каб ён любіў дом, імкнуўся ў яго на ўсіх сваіх шляхах, калі вырасце. Вучыце яго не асуджаць, не гаварыць дрэнных слоў, не лгаць, і ў яго ніколі не будуць балець зубы; не плакаць, не капрызіць, бо гэта сведчыць аб эгаізме, тады ў яго не будзе балець горла; не выказваць бурна сваіх эмоцый, не выплюхваць іх на навакольных, калі падрасце, — ён не будзе знаць страўнікава-кішачных расстройстваў і ныркавай колікі.

Вучыце не паступаць і не думаць бессардэчна, і яму не будзе вядомая сардэчная боль.

Любая хвароба – гэта пакаранне за нашую недасканаласць. Давайце вучыць дзяцей прыгажосці і імкненню быць лепшымі. І быць самім узорам для іх ва ўсім.

Алена УРБАНОВІЧ.

■ СІТУАЦЫЯ

Мужчынаў трэба берагчы

Мінскае гарадское ўпраўленне статыстыкі на аснове агульных статыстычных звестак падрыхтавала аналітычны матэрыял пра мінскіх мужчынаў.

Згодна з імі, моцную палову чалавецтва трэба «шкадаваць і берагчы», бо яна складае 46,6 працэнта ад 1 млн. 726 тыс. чалавек насельніцтва сталіцы. Пры гэтым 18,3 працэнта мужчын — ва ўзросце да 18 гадоў, 70,5 працэнта — ад 18 да 60 гадоў, старэйшыя за 60 гадоў — 11,2 працэнта. Сярэдняя працягласць жыцця мінскіх мужчын 65,3 года (на 9 гадоў менш, чым у жанчын), у той час як у ЗША і Вялікабрытаніі гэты паказчык роўны 75 гадам. Акрамя таго, мужчыны схільныя да больш высокай смяротнасці як у раннім, так і ў працаздольным узросце.

Як правіла, у Мінску на 100 дзяўчынак нараджаецца 106—109 хлопчыкаў, аднак да 24 гадоў наступае стойкая перавага жаночага насельніцтва. Што да занятасці, то больш чым 60 працэнтаў мужчын працуюць на службовых працоўных месцах, а ў параўнанні з 1995 годам колькасць мужчын, занятых фізічнай працай паменшылася на 10 працэнтаў.

У сталіцы па-ранейшаму назіраецца натуральнае памяншэнне насельніцтва, г.зн. колькасць нованароджаных не папаўняе натуральныя страты насельніцтва. Так, за студзень—жнівень гэтага года ў горадзе нарадзіліся 10 тыс. 336 дзяцей (на 1 працэнт больш, чым летась), а памерлі — 10 тыс. 721 чалавек (на 5 працэнтаў менш, чым летась).

Лавінія АРЭШКА, БелаПАН.

■ ЗАХАПЛЕННІ

Мясцовы мадэльер

СМАРГОНЬ. "Я з дзяцінства марыла быць прафесійным мадэльерам", — прызналася ў гутарцы звычайная (толькі на першы погляд) жыхарка нашага горада Ала Загорская. На самой справе Ала – незвычайная дзяўчына. Яна ўмела вяжа кручком і пруткамі, сама прыдумвае мадэлі, ды такія, што не знойдзеш нават у спецыялізаваным магазіне, таму што ўсе яны унікальныя. Яе мадэлі ўжо паспелі ацаніць спецыялісты. У трох нумарах "Ксюшы" (для тых, хто вяжа) былі апублікаваныя мадэлі Алы з іх падрабязным апісаннем. Даведаўшыся, што такая майстрыха жыве ў нашым горадзе, я тут жа дамовілася аб сустрэчы. Перш-наперш мне цікава было даведацца:

— Як у Мінску (у часопісе "Ксюша") даведаліся аб такой майстрысе з маленькага гарадка?

— Усё вельмі проста: я вырашыла даказаць аднаму свайму знаёмаму, што мае мадэлі могуць трапіць у спецыялізаваны часопіс. Напісала ў рэдакцыю пісьмо і хутка атрымала адказ, а таксама запрашэнне на здымку маіх мадэляў.

— Ала, прызнайцеся, колькі вы звязалі рэчаў?

— Больш за 200, прычым я вяжу іх толькі для сябе. Ёсць і такія, якія я ніколі не адзявала. Звязала, паклала, калі-небудзь спатрэбіцца. І наогул, асноўная частка майго гардэробу – гэта рэчы, сшытыя ці звязаныя ўласнымі рукамі.

— Якім чынам з'яўляецца ваша новая мадэль? Доўга выношваецца ідэя ці, як кажуць, "усё разам і адразу"?

— Як толькі я бачу ніткі, тут жа ўяўляю сваю новую мадэль. Напрыклад, убачыла льняныя ніткі і вырашыла: будзе такі касцюм. У працэсе вязкі фантазірую, штосьці мяняю. Бывае, што ідэя новай мадэлі выношваецца доўга, асабліва старанна выбіраю ўзор вязкі. І яшчэ, я ніколі не вяжу па выкрайках, чарцяжах, сама шыю добра, таму прыкладна ўяўляю, што і як атрымаецца.

— Ці чэрпаеце ідэі з іншых крыніц (з часопісаў і г.д.)?

— Так, я сачу за навінкамі ў часопісах, але бяру з іх не мадэль, а толькі схему ўзору, далей падключаю сваю творчасць.

— Якія мадэлі, на ваш погляд, лепш за ўсё атрымліваюцца – світэры, спадніцы і г.д.?

— Тое, што я вяжу, шыю, мне ўсё падабаецца. Бо я для сябе любімай гэта раблю (смяецца). Як мне здаецца, у мяне ўсе мадэлі атрымліваюцца аднолькава добра, у кожную з іх я ўкладваю сваю душу і пакуль не дасягну таго выніку, якога хачу, рэч не закончу.

— А ці даўно вы вяжаце?

— Я стала вязаць яшчэ ў школе, гадоў у 12, таму мой стаж складае ўжо больш за 10 гадоў. Пачынала з больш простых рэчаў – сурвэтачак розных, потым перайшла да больш аб'ёмных і сур'ёзных.

– Ала, для вас вязанне – гэта... Прадоўжыце фразу.

— Гэта стыль жыцця. Бо вязаннем занята практычна асноўная частка майго вольнага часу. Я не займаюся гэтым толькі тады, калі няма настрою. Хаця існуе парадокс: калі я злая, вяжу хутчэй. Прычым усім кажу: калі б я ўмела вязаць нагамі, то паспела б зрабіць нашмат больш. А то нейк не паспяваю рэалізаваць у жыццё ўсе свае задумы.

— Вопыт свой перадаеце каму-небудзь?

— Дзялюся ім з задавальненнем з тымі, хто зацікавіўся вязаннем.

— Якія вашы прагнозы на тое, што будзе модным у гэтым зімнім сезоне?

— Я лічу, што не варта прытрымлівацца нейкіх строгіх канонаў, якія дыктуе мода. Проста трэба насіць тое, што хочацца, што падабаецца, у чым добра сябе адчуваеш. Мы раней з мамай спрачаліся, яна не магла пагадзіцца з вялікімі вырезамі маіх мадэляў, з шырокімі рукавамі. Цяпер прывыкла, і ёй вельмі падабаецца тое, што я раблю.

P.S. Каго я гэтай інфармацыяй зацікавіла, падшыйце падшыўку часопіса "Ксюша" (№8 2002 г., №№1, 2 2003 г.) і пераканайцеся самі, што Ала – сапраўды майстрыха. Не выключана, што вы самі захочаце займець у сваім гардэробе рэч, падобную на тую, якая ёсць у Алы Загорскай. Тады бярыце ў рукі ніткі, пруткі ці кручок і прымайцеся за работу.

Галіна АНТОНАВА.

Парады ад Рэгіяна

• Белы след, што з'явіўся на паліраванай паверхні мэблі ад таго, што на яе паставілі гарачы прадмет, можна выдаліць, працершы яго спіртам з алеем. Церці трэба чыстай суконнай анучкай кругападобнымі рухамі пакуль пляма не знікне.

• **Малако і тлушч не варта захоўваць у посудзе з пластмасы. Лепш за ўсё для гэтага прыгодны посуд з фаянсу, керамікі ці цёмнага шкла.**

• Мыць вокны з мылам нельга, яно ўтварае на шкле плёнку, якая дрэнна праціраецца.

• **Эмаліраваную каструлю, у якой падгарэла ежа, нельга скрэбсці. Наліце ў яе вады з прымессю соды і пракіпяціце, пасля чаго страва, што падгарэла, лёгка адмыецца ад сценак.**

• Хрустальны посуд не мыйце ў гарачай вадзе, ад гэтага яна мутнее, пакрываецца сеткай дробных трэшчын. Пасля мыцця пратрыце суконнай анучкай з падсіненым сінькай крахмалам – яна будзе лепш блішчаць.

■ ГІСТАРЫЧНЫ АТЛАС РЭГІЁНУ

Жупраны Мацея Бурачка

Заўважу адразу, што Жупраны самі па сабе заслугоўваюць таго, каб быць адзначанымі на гістарычным атласе рэгіёну. Ужо ў награвіраванай у 1613 годзе ў Амстэрдаме першай дакладнай карце Вялікага княства Літоўскага, выкананай гравёрам, картографам і друкаром Томашам Макоўскім, які ў пачатку XVII стагоддзя працаваў пры двары князёў Радзівілаў у Нясвіжы і кіраваў там друкарняй, Жупраны былі пазначаны як мястэчка Ашмянскага павета. Але гэта далёка не першае сведчанне аб Жупранах, бо гісторыя іх у пісьмовых крыніцах вядзецца з пачатку XV стагоддзя як цэнтр валасці ВКЛ.

Давялося чуць версію і аб паходжанні назвы гэтага даўняга паселішча. Калісьці ў тых мясцінах раслі глухія непраходныя лясы, у якіх вадзілася шмат зубраў. Пасяліўся яны на балотах, таму мясцовыя жыхары ставілі на іх "зубраны". Потым гэта слова трансфармавалася ў "жупраны" і замацавалася ў назве вёскі. Цяжка сказаць, колькі тут праўды, затое ў далейшым гаворка пойдзе аб дакладных гістарычных фактах.

У 1407 годзе прывілеем вялікага князя Вітаўта Жупраны былі аддадзены старасце віленскаму Войцеху Манівідавічу, якім належалі амаль стагоддзе, пакуль Манівідавічы не парадніліся шлюбам з магутным магнацкім родам Радзівілаў. У пачатку XVI стагоддзя уладаром Жупранаў стаў сын Софіі Манівідавай і Мікалая Радзівіла Юрый Радзівіл. Пры Радзівілах, якія гаспадарылі ў Жупранах да пачатку XIX стагоддзя, у мястэчку каля 1550 года быў заснаваны касцёл, а ў канцы XVI стагоддзя – кальвінскі збор.

Як усім, хто пасяліўся на бойкім месцы, часцяком не шанцуе падчас розных перапрусаў (успомніце песню У. Мулявіна пра "Чырвоную ружу..."). Так было і з Жупранамі. Яны разбураліся войнамі ў сярэдзіне XVII стагоддзя, у 1702 годзе — у час Паўночнай вайны, у 1716 годзе — у ходзе выступленняў Тарнагродскай шляхецкай канфедэрацыі супраць караля Аўгуста II у Рэчы Паспалітай, у 1812 годзе – нашэсцем французаў. За год да вайны з напалеонаўскай арміяй Жупраны, якія з 1795 года былі ў складзе Расійскай імперыі, набыў граф Адам Чапскі. Вось тады, з сярэдзіны XIX стагоддзя, і перасякліся з Жупранамі жыццёвыя шляхі Францішка Багушэвіча, што дадало ім новую шырокую вядомасць, падобную купалаўскай Вязынцы на Маладзечаншчыне.

Вядома, што Францішак Бенядзікт Казіміравіч Багушэвіч нарадзіўся ў 1840 годзе ў фальварку Свіраны Віленскага павета (цяпер Літва) у сям'і збяднелага шляхціца. Маленства яго, як сведчыць у сваёй "Гісторыі беларускай літаратуры" (ч.І, 1989) знаёмы мне па студэнцкіх гадах прафесар Белдзяржуніверсітэта і паэт Алег Лойка, прайшло ў Кушлянах. Яго аддалі вучыцца ў Віленскую гімназію, і, можна меркаваць, што ён ніяк не мог мінаваць па дарозе туды Жупраны,

У 1974 годзе на магіле Францішка Багушэвіча пастаўлена стэла з барэльефнай выявай паэта-дэмакрата. Фота Яўгенії МАНЦЭВІЧ.

бо Лібава-Роменская чыгунка, па якой ён мог ездзіць тады і пазней цягніком у Вільню ад блізкай станцыі Солы, пралягла па тых мясцінах толькі ў 1873 годзе. Небагатае паходжанне вымушала самому прабіваць дарогу ў жыццё. Таму гімназію ў 1861 годзе Ф.Багушэвіч скончыў у ліку чатырох лепшых выпускнікоў. Больш таго: рыхтаваўся да паступлення на фізіка-матэматычны факультэт, а пажадаў у ліку нямногіх гімназістаў адначасова вывучаць і здаваць заканадаўства. Відаць, нейкае "шостае пачуццё" падказвала, што гэтыя веды могуць спатрэбіцца. У 1861 годзе ён стаў студэнтам Пецярбургскага універсітэта, але ўжо з 1 курса быў выключаны з яго за адмову прыняць новыя універсітэцкія правілы, што прыцяснялі студэнтаў.

Змаганне супраць несправядлівасці і нацыянальнага ўціску праз два гады прывяло 23-гадовага Ф.Багушэвіча ў рады паўстанцаў 1863-1864 гадоў. У Жупранах да нашага часу можна пачуць легенду пра камень на былой базарнай плошчы, на якім нібыта выступаў перад жупранцамі малады Ф.Багушэвіч незадоўга да паўстання. У адным з баёў ён быў паранены, а пасля паражэння паўстання, каб пазбегнуць рэпрэсій за ўдзел у ім, вымушаны тайна жыць пад Беластокам, у Вільні, потым перабрацца на Украіну. Вось тады яму і спатрэбіліся веды па заканадаўству, добраахвотна набытыя ў гімназіі. З парады Яна Карловіча –польскага лінгвіста, этнографа, фальклярыста і музыказнаўцы, акадэміка Кракаўскай акадэміі ведаў, які потым у 1871-1882 гадах працаваў у Лідскім павеце, а таксама в.Вішнеў Свянцянскага павета і сябраваў з Ф.Багушэвічам, — былы паўстанец паступіў у Нежынскі юрыдычны ліцэй, які скончыў у 1868 годзе. Некалькі разоў ён змяніў месца працы і жыхарства на Чарнігаўшчыне, потым на два гады з'ехаў у Валагодскую губерню, а ў 1872 годзе зноў вярнуўся на Украіну і на 10 гадоў нарэшце асеў у Канатопе. Відаць, адыграла ролю, што там ён сустрэў спадарожніцу жыцця і ажаніўся з мінчанкай Габрыэлай Шклёнік, а потым з'явіліся на свет дачка Канстанцыя і сын Томаш-Вільгельм.

Відаць па ўсім, Ф.Багушэвіч быў надрэнным юрыстам і судовым чыноўнікам, аб чым сведчыць паспяховы рост па службе ад калежскага да надворнага саветніка і ўзнагароджанне яго ў 1883-1884 гадах ордэнамі святога Станіслава і святой Ганны 3-й ступені. Між тым усё гэта ніяк не магло прыглушыць боль душы аб родных мясцінах, ад якіх ён быў адарваны ўжо 20 год. Таму, як толькі ў 1884 годзе выйшла амністыя паўстанцам, Ф.Багушэвіч падаўся на радзіму і стаў працаваць адвакатам у акруговым судзе ў Вільні, дзе старанна абараняў інтарэсы простага люду.

Між тым, магло стацца так, што ніхто, акрамя родзічаў і тых сялян, гарадскіх беднякоў, каму ён шчыра і добра дапамог у судовай цяжбе, і не запомніў бы надоўга Ф.Багушэвіча, каб не 1891 год, калі нечакана з'явіўся друкаваны ў Кракаве зборнік вершаў Мацея Бурачка "Дудка беларуская". Словы аўтара ў прадмове: "Ці ж ужо нам канешне толькі на чужой мове чытаць і пісаць можна? Яно добра, а нават і трэба знаць суседзкую мову, але найперш трэба знаць сваю... **Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмерлі!", як бліскавіца, асвяцілі цёмнае над Беларуссю неба нацыянальна-культурнага прыгнёту і твары ўсіх тых, хто з болю думаў аб будучым сваёй краіны.**

Гэта быў вялікі грамадзянскі подзвіг Францішка Багушэвіча, а менавіта ён быў па матывах канспірацыі за псеўданімам Мацей Бурачок, заявіць такое, калі ўсе правячыя дзяржаўныя колы кіраваліся па гэтым пытанні іншага зместу цынічнай інструкцыяй былога галоўнага начальніка Паўночна-Заходняга краю М.Мураўёва. "У Паўночна-Заходнім краі, — указваў гэты душыцель вызваленчага руху беларускага, польскага і літоўскага народаў, празваны за жорсткасць "вешальнікам", — так званую беларускую мову неабходна звесці на нішто, бо, калі гэтага не зрабіць, яна пастаянна будзе інспіраваць думку аб асобным беларускім народзе і аб праве гэтага народа на этнічную самастойнасць і нацыянальна-дзяржаўную суверэннасць, чаго допусціць нельга".

Кніжка была надрукавана за свой кошт у Кракаве лацінскім шрыфтам (у бібліятэцы аўтара ёсць яе факсімільнае выданне) і на першы погляд успрымаецца як напісаная на польскай мове. Але кожны, хто мог чытаць, адразу адчуваў подых чысцюткай беларускай мовы. Вось хоць бы гэтыя радкі з вершыка "Prauda":

Oj, Bozaz moi Boza, nasztoz ja radziusia?!..

Oj ci nia na hetaz, kab czuc jak zwjakajuc

Lancuhi na ludcach, szto z chat uciakajuc...

Зразумела, што такое адкрытае выказванне думак не маглі не заўважыць царскія ўлады. Адразу з'явіўся дакумент "О возбуждении судебного преследования против Ф.Богушевича, автора сборника "Дудка беларуская", у якім гаварылася, што "стихотворения возбуждают резкую и ожесточенную вражду не только к отдельным представителям власти, но и вообще ко всему правящему классу". Гэта кваліфікавалася, як "преступное деяние, предусмотренное п.6 ст.129 "Уголовного уложения". Асобным радком пад гэты артыкул падводзіўся верш "Бог не роўна дзеле", у якім "резко противопоставляют неимущую часть населения классу богачей и намеренно внушают бедняку, что его тяжелый труд уходит на содержание притесняющего его господствующего класса".

Пасля "Дудкі беларускай" Ф.Багушэвічам быў падрыхтаваны да друку зборнік празаічных апавяданняў "Беларускія расказы", які да выхаду ў свет быў ужо неўспрыняты ўладамі. Вось аб чым сведчаць архіўныя дакументы, у прыватнасці "Отношение Виленского отдельного цензора по внутренней цензуре Главного управления по делам печати за №67 по поводу сб. Ф.Богушевича "Белорусския рассказы" от 16 марта 1899 года: "Виленская губернская типография доставила рукопись для разрешения к печати на белорусском наречии под заглавием "Белорусские рассказы Бурачка". Ввиду вопроса, не кроется ли в такого рода сочинениях тенденция, кроме "малорусской", создать еще "белорусскую литературу" и таким образом разбить и ослабить литературное и национальное единство, и вследствие этого и политическое могущество русского народа, имею честь почтить меня уведомлением, может ли она быть дозволена к напечатанию". Зборнік, зразумела, быў забаронены цэнзурай і дасюль не адшуканы.

Вышэйзгаданы дакумент датаваны за год і месяц да смерці Ф.Багушэвіча, калі ён у 1898 годзе па стану здароўя пакінуў службу ў Вільні і перабраўся ў Кушляны. Ды якое здароўе можа вытрымаць папярэднія блуканні па Украіне і Расіі і ўціск уладаў, калі ён ступіў на літаратурны шлях, дадаўшы сюды яшчэ забарону і зборніка вершаў "Смык беларускі" (1894)?!

Ф.Багушэвіч памёр у сваёй сядзібе ў Кушлянах 15 красавіка 1900 года. Уразумеўшыя, кім(!) на самой справе быў іх зямляк, мясцовыя кушлянскія мужыкі на сваіх плячах пранеслі цела нябожчыка 14 кіламетраў да Жупран, дзе і цяпер знаходзіцца яго магіла. Сяляне на сваім вянку напісалі: "Прыяцелю люду дзеравенскага" і на магілу паклалі дудку і скрыпку са смыкам. У саміх Кушлянах у той жа год на вялікім валуне, пад якім Ф.Багушэвіч хаваў свае падцэнзурныя вершы, яго сябры высеклі мемарыяльны надпіс "Pamеci Macieja Buraczka 1990 г.". Захаваўся там да нашага часу дом, у якім жыў Ф.Багушэвіч.

Паводле слоў нашага гісторыка літаратуры Максіма Гарэцкага, Багушэвіч – першы ўсенародны беларускі прававдыр і першы беларускі паэт-рэвалюцыянер, які займае паважнае месца ў сусветнай паэзіі.

Ф.Багушэвічу, таму, хто адзін з першых у нашай краіне сваім спаконвечным матчыным словам зрываў пячатку маўчання з вуснаў ледзь не анямелага народа, не давялося сустрэць XX стагоддзе, якое для яго родных мясцін, як і ўсёй Беларусі, сталася вельмі няпростым.

Жупраны, у якіх напрыканцы XIX стагоддзя налічвалася 57 двароў і 284 жыхары, былі касцёл, капліца, млын і тартак, у новым стагоддзі не раз пераходзілі з рук у рукі: ад царскіх чыноўнікаў да бальшавікоў, ад амаль 30-гадовага польскага панавання да саветаў. Зведалі яны наступствы дзвюх сусветных войнаў, апошняя з якіх пакінула асабліва глыбокі рубец. Незадоўга да вызвалення нямецка-фашысцкія захопнікі спалілі ў Жупранах у ліпені 1944 года 49 двароў і загубілі 45 жыхароў. Ды і пасляваенныя гады з іх прымусовай калектывізацыяй і іншымі навацыямі не назавеш надта шчаслівымі.

Між тым светлае імя Ф.Багушэвіча заўсёды заставалася ў глыбокай павазе. У 1974 годзе на яго магіле пастаўлена стэла з барэльефнай выявай паэта-дэмакрата (архітэктар К.Асадаў, скульптары В.Даненкаў і В.Пятроў), яго імя носіць мясцовы калгас. У велічным Петрапаўлаўскім касцёле, будаўніцтва якога закончылася ў 1890-я гады, і, кажуць, не без дапамогі Ф.Багушэвіча, злева ад ўваходу ваш позірк прыцягне белая мармуровая пліта з надпісам "Францішку Багушэвічу, 1840-1900, прыяцелі".

Наступіла ўжо XXI стагоддзе, а словы Мацея Бурачка "Не пакідайце ж мовы нашай беларускай..." застаюцца надзённымі.

Міхаіл ФІЛІСТОВІЧ,
кандыдат гістарычных навук.

■ ЭКСПРЭС-АПЫТАННЕ

За якую футбольную каманду хварэеце?

Аляксандр Яскжевіч, галоўны энергетык, Вайтэлі:

— З беларускіх — за барысаўскае БАТЭ. Расійскі футбол увогуле не падабаецца. Італьянскі «Ювентус» ці іспанскі «Рэал» — іншая справа. У гэтых гульцоў футбол — мастацтва. А самы лепшы — савецкі. І хварэў я за мінскае «Дынама». У дзяцінстве разам з хлопцамі «пераймалі» гульцам. Праўда, замест мяча была шапка.

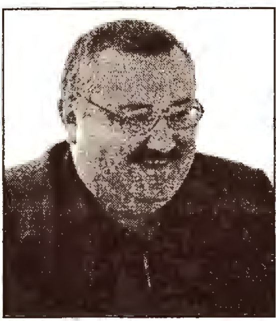
Святлана Харлап, сакратарка, Дубрава:

-- Я ўвогуле не цікаўлюся футболам. Гэта мужчынская справа. Бо менавіта большасць мужчынаў умее гуляць у футбол. Думаю, жанчынам, і мне ў прыватнасці, больш падабаецца слухаць музыку.

Міхаіл Соніч, намеснік дырэктара па вытворчасці Маладзечанскай птушкафабрыкі, Алёхнавічы:

— Ужо не хварэю. У маладосці падабалася мінскае «Дынама». Цяперашнія беларускія каманды гуляюць дрэнна. Мяркую, таму, што няма спартыўнай базы і трэнераў. Вось італьянцы — толькі яны могуць забіць гол пяткай. Асабіста мне больш даспадобы валейбол, бо я лепш у яго гуляю.

Леанід Шаўко, дырэктар Красненскага кансервавага завода, Маладзечна:

— Я да футбола абыякавы. Але на матчы хаджу, каб сустрэцца з сябрамі.

Мне больш фігурнае катанне падабаецца. І музыка прыгожая, і рухі.

Падрыхтавала Ірына РАБУШКА.

■ МЕРКАВАННЕ

Сюрпрызы сезона

ФК «Маладзечна-2000», здаецца, «адвалакіціўся» ў вышэйшай лізе. Напэўна, гэта гучыць рэзка, але жыццё нашай каманды ў апошнія гады ў свеце мацнейшых нагадвала тапельца, які як мага далей адкладваў цялеснае перааханоджанне.

Нашы трэнеры

Сёлетні сезон адорваў маладзечанскіх балельшчыкаў шматлікімі сюрпрызамі. Першым з якіх стаў прыход у каманду трэнера-прафесіянала Вячаслава Акшаева, настаўніка са сваімі віцебскімі выканаўцамі, быццам, геніяльных задумак. Выглядала аптымістычна, бо Акшаеў як трэнер сапраўды даваў вынік.

Але асаблівасць "Маладзечна" ў апошнія часы заключаецца ў іншым — без грошай адмовіўся ў рэшце рэшт працаваць Румбуціс, хутка ў мінскі МТЗ-РІПА паехаў Вячаслаў Якгенавіч. У любым выпадку праўда была на іх баку.

> *"Высакароднасць – гэта гатоўнасць дзейнічаць насуперак уласным інтарэсам"*
> **Сяргей ДАЎЛАТАЎ, пісьменнік.**

Мы кожны сезон пачынаем з абяцанняў. На іх і спыняемся. Такі падыход распаўсюджаны сярод бедных клубаў нашай краіны. Але сумна ўсведамляць, што старажылы (Дараховіч, Сцепановіч, Лявончык, Дрозд і іншыя) кожны сезон гатовыя дараваць належныя ім за праведзены чэмпіянат прэміяльныя і гуляць амаль за так. Тым больш, што апошнія два гады адзіная мэта — застацца ў жывых — выконвалася. Усім зразумела, любая выкананая праца павінна ўзнагароджвацца. Што смешна, сума прэміяльных за сезон у нашых футбалістаў меншая нават за месячны заробак, да прыкладу, гульцоў барысаўскага БАТЭ.

> *"Нашая памяць выбіральная, як урна"*
> **Сяргей ДАЎЛАТАЎ, пісьменнік.**

Працягваючы трэнерскую тэму, звернемся да наступнага настаўніка. Давайце будзем шчырымі, дэбют Руслана Лукіна атрымаўся камяком. Не таму, што ФК "Маладзечна-2000" пакінуў вышэйшую лігу. Гэта стала ўжо вынікам няўдалага кіравання аўтсайдэрскай шлюпкай.

Другі сезон запар мы даіграём першынство краіны, па сутнасці, дублёрамі. Год таму даволі ўдала змагаўся Кісцень, што адчувалася і па зразумелым падборы футбалістаў стартавага складу, і па тактычных ўстаноўках на матч у залежнасці ад саперніка і сваіх уласных магчымасцей.

Руслан Лукін, трэнер-дэбютант, паказаў сваю нездольнасць кіраваць камандай па ходу сустрэчы. У баявым настроі на кожную гульню маладзечанцам не адмовіш, а вось нядрэнным супрацьстаянні з магілёўскім Днепр-Трансмашам, наваполацкім Нафтанам, з брэсцкімі дынамаўцамі лепш не ўзгадваць. У дадзеным выпадку сініца ў руках выглядала лепш, чым дзяцел у ...

Наш горад

Навошта цягнуць за вушы футбольную каманду, казаць аб яе неабходнасці гораду, і пры гэтым не звяртаць увагі на яе балячкі? Футбол у Маладзечне ў бліжэйшыя гады не прынясе даходу. А простае задавальненне ад наяўнасці ўласнага клуба вышэйшай лігі патрабуе належных выдаткаў. Дарэмна марыць аб продажы дамарошчаных футбалістаў (за чым, дарэчы, сюды прыязджаў Румбуціс), не ўкладаючы ў гэты бізнес вялікіх сродкаў, якіх патрабуе футбол: пачынаючы ад стварэння добрай дзіцяча-юнацкай спартыўнай школы і заканчваючы хаця б належным газонам на стадыёне. Што ў Маладзечне ёсць з гэтага? Непрыгодны газон і адсутнасць усякага выніку моладзі на рэспубліканскім узроўні. Анатоль Капскі, перш чым зарабіць 5 мільёнаў долараў на продажы Кутузава ў італьянскі "Мілан", стварыў цудоўную інфраструктуру барысаўскага БАТЭ.

> *"Страшней за смерць – баязлівасць, маладушнасць і непазбежнае пасля гэтага рабства"*
> **Сяргей ДАЎЛАТАЎ, пісьменнік.**

У нашым чэмпіянаце, дзе калафутбольныя гульні сталі нормай, можна было браць "свае" ачкі ў апошніх турах з магілёўчанамі і брэсцкім Дынама. Вось пацверджанне. Безумоўна, памятаеце, як у дамашняй сустрэчы з Гомелем арбітр Валерый Пятровіч 90 хвілін свісцеў у адзін бок і прыдумаў пенальці ў нашы вароты. Адным словам, зрабіў гульню. Дараховіч і К у той дзень толькі ўскідвалі рукі да неба. Потым рукі апусціліся, як і маладзечанскія дублёры ў сваім чэмпіянаце.

Галоўны трэнер ФК "Маладзечна-2000" Руслан Лукін пакуль не дае каментарыяў вынікаў сезону, абяцаючы іх праз колькі дзён.

Фота Святланы ЦІШКО.

Больш чым упэўнены, што кожны футбаліст сучаснага Маладзечна, які паважае сябе, паспрабуе працаўладкавацца ў іншым клубе. Настаў час вучыцца на сваіх памылках, а чакаць невядомасці — самае жудаснае.

Наш герой

Канешне, Віталь Макрыцкі. У перыяд міжкругавой паўзы маладзечанец стаў мінскім аўтазаводцам. Больш таго, працаздольнасць дазволіла адначасова перайтварыцца ў футбаліста асноўнага складу Тарпеда-СКА.

Віталь трапіў пад кіраўніцтва аднаго з лепшых трэнераў беларускага чэмпіянату. Аляксандр Башмакоў сабраў у сваёй камандзе рознабаковых выканаўцаў і ў залежнасці ад саперніка будаваў гульню сваіх падначаленых. Макрыцкі не падобны па стылю на сваіх канкурэнтаў па атацы Козака і Макара (бразілец Эду — фігура асобная). Гэта дапамагло Віталіку адносна часта з'яўляцца на полі, што нядрэнна для гульца, які нядаўна перайшоў у сталічны клуб.

Зусім іншая падрыхтоўка ў Тарпеда-СКА паказала, у якой форме зараз знаходзіцца наш нападаючы. Мы былі сведкамі, як Макрыцкі, звыклая рабочая машына і толькі, у матчы супраць Маладзечна аддаў галявы пас і зарабіў пенальці.

> *"Не трэба быць, як усе, таму што мы і ёсць, як усе..."*
> **Сяргей ДАЎЛАТАЎ, пісьменнік.**

І вось мы ў першай лізе. На пасляматчавай прэс-канферэнцыі "Дарыда" — "Маладзечна" Руслан Лукін выказаў упэўненасць у заўтрашнім дні, падкрэсліў стаўку на мясцовых выканаўцаў і запэўніў, што лішніх людзей у камандзе не застанецца. Аптымістычны падыход да новага сезона.

Пакуль наўрад ці скажаш адразу, якую мэту паставіць перад сабой клуб у наступным годзе. Да перыяду міжсезоння многае можа перамяніцца. Праўда ў тым, што на гарадскім стадыёне нашы футбалісты нарэшце змогуць святкаваць больш перамог, фінансавыя ўліванні не будуць патрабаваць узроўню вышэйшай лігі. Магчыма, сітуацыя нават пагоршыцца: ільготы прызначаны толькі спонсарам, якія ўкладваюць свае грошы ў клубы мацнейшага дывізіёну.

> *"Непапраўная толькі смерць"*
> **Сяргей ДАЎЛАТАЎ, пісьменнік.**

Дакладна іншае. Калі клубам кіруюць маладзечанскія людзі, ім трэба сесці і зрабіць адпаведныя вывады і прааналізаваць сітуацыю. За "Маладзечнам" цягнецца хвост аўтсайдэра. А жыццё ж працягваецца...

Мікалай ХАДАСЕВІЧ, nike@tut.by

Афіцыйны сайт ФК "Маладзечна-2000" (www.fcmolodechno2000.com) праводзіць апытанне сярод наведвальнікаў, у чым прычына дрэннага выступлення каманды. Вось прамежкавыя вынікі.

Хто вінаваты у тым, што «Маладзечна-2000» пакінула вышэйшую лігу? (колькасць адказаў)

Адзначым, што ніхто з удзельнікаў форуму не выбраў варыянт адказу «не магу сказаць».

А што гаворыць народ?

Аляксандр Максімовіч

Ну, што, вось і вылет... шкада. Яшчэ шкада за тое, што нават у апошнім матчы з Дынама (Брэст) той, хто павінен весці за сабой клуб, проста адбываў нумар. Маладыя рубіліся за сябе і за таго хлопца. Дзедаўшчына нейкая...

Вельмі хочацца, каб у наступным годзе гулялі толькі тыя, хто сапраўды таго жадае, і не плакалі наконт грошай. Бо, калі шчыра, то скажуць: ЗА ШТО ПЛАЦІЦЬ!!! — за бяззволле, нежаданне і піжонства...

Patriot

Даём вам сезон на фарміраванне каманды, ну, а затым у вышэйшую лігу!! І не трэба нам ... Акшаевых!!! Самі здолеем, толькі б горад дапамог...

Ares (IG) from Minsk

Я б хацеў, каб вылецелі Славія і Белшына. Але лепш ужо Маладзечна, чым мінскія каманды. Ды і парада вам сяброўская: хадзіце на стадыён і атрымоўвайце асалоду ад гульняў нават першай лігі, бо ў наступным годзе вы ўвогуле ў другую накіруецеся...

Андрэй

Гомель, мне здаецца, зусім не заслугоўвае чэмпіёнства. Калі б не суддзя Валерый Пятровіч, паехалі б яны ад нас пабітыя. Нашым футбалістам дзякуй за добрую гульню. На мой погляд, Руслан Лукін стварыў лепшую каманду, чым тая, што гуляла ў першым крузе.

■ ФУТБОЛ, АНАЛІЗ

Упершыню ў гісторыі

Смаргонскі клуб выканаў задачу сезона, заняўшы трэцяе прызавое месца ў чэмпіянаце першай лігі

У год святкаванняў 500-годдзя горада каманда прадэманстравала найлепшы вынік у гісторыі смаргонскага футбола. Балельшчыкі шчыльна запаўнялі трыбуны прыгажуна-стадыёна, радуючыся ўпэўненай гульні сваіх любімых футбалістаў супраць любога калектыву першай лігі, а потым нецярпліва чакалі навіны з выязных сустрэч.

Пасля першага круга смаргонцы знаходзіліся ў шчыльнай кампаніі пяці прэтэндэнтаў на трэцяе месца, адстаючы ад яго на 6 ачкоў. Другі круг стаў бенефісам калектыву. Найбольш важнымі былі перамогі над асноўнымі канкурэнтамі — "Ведрычам-97", "Гранітам" і ЗЛіНам. У першым крузе ў матчах з імі было набрана толькі 1 ачко.

Пасля непрыемнага паражэння ў Бярозе 5 ліпеня каманда правяла 18 матчаў у чэмпіянаце. На гэтым адрэзку было 11 перамог, 5 нічыіх, 1 паражэнне, розніца мячоў 29-11.

Кубкавае паражэнне ў жніўні ад маладзечанцаў трэба прызнаць адносна выпадковым.

Чэмпіянатнае паражэнне ў верасні ад віцяблян было не надта заканамерным: па меркаваннях балельшчыкаў, яго абумовіла дрэннае суддзейства. Дзеля справядлівасці варта заззначыць, што скардзіліся на суддзейства і некаторыя каманды, што прыязджалі ў Смаргонь.

Пасля гульні з "Лакаматывам" былі ўсталяваны рэкордныя для "Смаргоні" цадчас выступленняў у першай лізе статыстычныя серыі: 6 перамог (розніца мячоў 11-1) і 9 матчаў без паражэнняў (розніца мячоў 14-2). Апошняя серыя не скончылася, можа быць працягнута ў наступным сезоне. Таксама ў другім крузе ўсталявана рэкордная серыя з 8 матчаў з забітымі галамі і паўторана ўсталяваная мінулай вясною серыя з 4 матчаў без прапушчаных галоў.

Матчы ў Смаргоні заўсёды збіралі поўны стадыён. Фота з сайта www.fcmolodechno2000.com

Статыстыка па гульцах

Сёлета ў чэмпіянаце ў складзе "Смаргоні" гулялі і забівалі наступныя футбалісты.

Матчы: Курак – 30; Валавік, Карасёў – па 28; Грабаздзін, Дзігілевіч – па 27; Судзін – 26; Кукалевіч – 25; Трындзюк, Шляхавой (-21 – гэта значыць: варатар прапусціў 21 гол) – па 24; Тарасаў – 21; Дукса, Шырабокаў – па 20; Сінічын – 15; Кухлей, Мяць – па 14; Кашкар – 12; Давідовіч, Мазалоўскі – па 11; Кітурка – 10; Гірко – 7; Жачко, Хіманыч (-7) – па 6; Казлоў – 4; Іваноў – 3; Ганчароў – 2; Галаўнёў (-1) – 1.

Галы: Валавік – 9; Карасёў – 8; Грабаздзін – 7; Кухлей – 6; Тарасаў – 3; Гірко, Шырабокаў – па 2; Іваноў, Казлоў, Кітурка, Курак, Мазалоўскі, Судзін, Трындзюк, Цвяцінскі (Дынама-Юні, аўтагол), Загавалка (Лакаматыў, аўтагол), Клімёнак (Ведрыч-97, аўтагол) – па 1.

За два гады ў першай лізе найбольш гулялі: Курак – 55 матчаў; Дукса – 48; Давідовіч, Шляхавой – па 41; Дзігілевіч – 35. Найбольш забілі: Валавік – 9 галоў; Карасёў – 8; Грабаздзін – 7; Кухлей, Налівайка – па 6; Казлоў – 5.

Выніковая табліца чэмпіянату першай лігі

1.	МТЗ-РІПА	0:0 2:1	22	4	4	63-15	70
2.	Лакаматыў (В)	1:2 0:1	22	4	4	57-21	70
3.	Смаргонь	######	17	7	6	47-20	58
4.	Ведрыч-97	0:1 3:0	16	5	9	52-29	53
5.	Граніт	2:0 0:2	14	9	7	34-27	51
6.	ЗЛіН	2:1 1:1	14	6	10	47-38	48
7.	Хімік	1:1 1:1	13	7	10	42-39	46
8.	Ліда	2:0 2:1	13	4	13	45-35	43
9.	Тарпеда-Кадз.	2:2 0:1	11	9	10	37-37	42
10.	Камунальнік	1:1 1:0	11	9	10	37-39	42
11.	Днепр-ДЮСШ	5:0 4:2	8	5	17	32-52	29
12.	Дынама-Юні	5:0 3:1	7	6	17	27-60	27
13.	Вертыкаль	1:0 1:0	7	6	17	22-44	27
14.	Бяроза	2:0 0:1	6	8	16	17-44	26
15.	Нёман	1:0 0:0	5	5	20	26-54	20
16.	Пінск-900	3:0 1:0	5	4	21	28-59	19

Адразу пасля назваў каманд даюцца вынікі матчаў "Смаргоні" супраць іх (спачатку – дамашнія, потым – на выездзе).
Бамбардзіры: Кузьмянок (МТЗ-РІПА) – 24; Савельеў (ЗЛІН) – 20; Калодзін (Лакаматыў) – 16.
Згодна з рэгламентам, пры роўнасці набраных ачкоў будзе праведзены дадатковы матч за першае месца паміж МТЗ-РІПА і "Лакаматывам".

Гістарычны шлях

Ёсць добрая нагода ўспомніць пра ўсе выступленні смаргонскай каманды ў нацыянальных чэмпіянатах. Распачаўшы пад назвай "Станкабудаўнік" з другога па рангу дывізіёна, яна не вытрымала канкурэнцыі, і ў хуткім часе перастала існаваць, ужо называючыся проста "Смаргонню". Але праз чатыры гады пасля перамогі ў абласным чэмпіянаце вялікі футбол вярнуўся ў горад. З таго часу з кожным сезонам клуб выступаў усё лепш і лепш, урэшце падабраўшыся да ганку вышэйшай лігі. Прычым спыняцца на гэтым ні кіраўніцтва раёна і клуба, ні галоўны трэнер Уладзімір Уткін не збіраюцца.

У ніжэйпрыведзенай табліцы першы слупок утрымлівае гады чэмпіянатаў з удзелам смаргонскай каманды, другі – агульнае месца сярод усіх каманд краіны, трэці – месца ў сваёй лізе.

1992-вясна	32	16 – Д2
1992/93	33	16 – Д2
1993/94	48	17 – Д3
1998	54-55	12 – гр.Д3
1999	43-44	6 – гр.Д3
2000	36	4 – Д3
2001	31	2 – Д3
2002	28	14 – Д2
2003	19	3 – Д2

Умоўныя абазначэнні: Д2 – цяперашняя першая ліга, Д3 – цяперашняя другая ліга, гр.Д3 – адна з двух існаваўшых тады груп другой лігі.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

Табло

■ ГІРАВЫ СПОРТ

ВАЛОЖЫН. Ігар Лоўчы заняў трэцяе месца ў катэгорыі да 70 кг на чэмпіянаце краіны, які прайшоў у Мінску. Тым самым 21-гадовы ваеннаслужачы выканаў нарматыў майстара спорту.

На спаборніцтвах залік вёўся па суме рыўка адной гіры кожнай рукой і штуршка двух гіраў адначасова. Вага снарада 24 кг.

■ ПЛАВАННЕ

МАЛАДЗЕЧНА. На дамашнім Кубку вобласці каманда гаспадароў заняла другое месца. Шмат хто з маладзечанцаў стаў пераможцам на асобных дыстанцыях.

Чатыры перамогі ў Анастасіі Лях (50 м, 100 м і 200 м брасам, 200 м комплексам). Дзве — у Віталя Барташэвіча (50 м і 100 м брасам) і Яўгеніі Ламакі (400 м і 800 м вольным). Па адной перамозе ў Дзяніса Крывецкага (100 м вольным), Аляксея Шчэрбы (400 м вольным), Веранікі Бурсевіч (400 м комплексам).

Іх рыхтавалі трэнеры КДЮСШ Уладзіслаў Антонаў, Людміла Крывецкая, Аляксандр Склокін, Арнольд Караў, Алена Рудкоўская.

■ МІНІ-ФУТБОЛ, ЮНАКІ

МАЛАДЗЕЧНА. Шэсць каманд 1993 і 1994 г.н. у адзін круг згулялі ў зале ЗМК.

Першае месца ў сталічнай СДЮШАР-5, другое месца за смаргонскай ДЮСШ (трэнер Іван Багдасар'ян), трэцяе месца пакінулі сабе выхаванцы мясцовай ДЮСШ (трэнер Віталь Казяк). У складах прадстаўнікоў рэгіёну вылучаліся смаргонец Арцём Канапацкі і маладзечанец Ілья Байголаў.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ДЗЮДО

Выніковая паездка

МАЛАДЗЕЧНА. Каманда Мінскай вобласці пад кіраўніцтвам Вячаслава Дзеравянкі ездзіла ў нямецкі Мёнхенгладбах на міжнародны камандны турнір "Dax-Team Cup" сярод моладзі ва ўзросце да 20 гадоў. Там 2 лістапада сабраліся дванаццаць калектываў па шэсць удзельнікаў з чатырох краін.

У складзе каманды вобласці, акрамя аднаго хлопца з Жодзіна, былі пяць маладзечанцаў. Гэта Аляксандр Мойса (60 кг), Раман Міцько (73 кг), Сяргей Мароз (81 кг), Максім Хітрык (90 кг), Антон Заянчкоўскі (звыш 90 кг).

Спачатку ў падгрупе яны сасупілі англічанам і перамаглі адну з нямецкіх дружын. Потым быў плэй-оф. У чвэрцьфінале былі мацнейшыя за галандцаў, у паўфінале – за другі нямецкі калектыў. У фінале зноў пацярпелі паражэнне ад тых жа брытанцаў.

Пасля спаборніцтваў яшчэ з'ездзілі ў Парыж пагуляць, атрымаць уражанні.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ КОНКУРС

Вызначыліся пераможцы

У шостым туры атрымана 12 лістоў. Тром удзельнікам удалося правільна прадказаць 2 лікі. Толькі адзін з іх прадвызначыў яшчэ адзін зыход. Гэта Мар'ян Вянгроўскі з Астраўца, які становіцца пераможцам шостага тура. На яго рахунку ўжо была перамога ў туры, таму Мар'ян атрымае прыз ад "РГ": набор канцылярскіх прыналежнасцяў.

Астатнія двое не адгадалі больш ніводнага зыходу. Гэта віляйчанін Аляксандр Вярбіцкі і Руслан Ліпскі з пасёлка Дружны Мядзельскага раёна.

Руслан становіцца пераможцам пятага тура, бо Артур Ліпскі не адгадаў ніводнага ліку.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

■ ФУТБОЛ, ВЫНІКІ

Даўно на сваіх месцах

Прайшоў апошні тур чэмпіянату краіны. На становішчы каманд рэгіёну ён ніяк адбіцца не мог – тыя даўно ўжо занялі свае законныя пазіцыі ў турнірных табліцах.

Вышэйшая ліга

Дарыда – Маладзечна-2000 2:0 (1:0). 9 лістапада. 150 гледачоў. Суддзя Жукаў. Галы: Крот (23), Вярбіцкі (76).

Склад: Жылкін – Афанасевіч (Ганчароў,24), Крывіцкі, Ляпета (Касцюк,46), Дрозд – Лявончык, Вышынскі, Альховік, Якімчук (Савіцкі,86) – Дараховіч, Хамутоўскі.

Выдалены Альховік на 87-й хвіліне.

Да перапынку маладзечанцы дзейнічалі дрэнна. Пасля яго каманда актывізавалася, футбалісты сталі больш актыўнымі. Так што гульня ў кожным з таймаў была рознай, а весь лік аднолькавы – па 0:1.

09.11. Дынама (М) – БАТЭ 0:4, Славія – Тарпеда (Ж) 2:2, Лакаматыў – Нафтан 1:0.

У "сярэбраным" матчы барысаўчане разграмілі дынамаўцаў, пакінуўшы ім толькі бронзавыя медалі. "Лакаматыву" яго перамога не дазволіла ўратавацца, бо "Дарыда" перамагла, а "Славія" згуляла ўнічыю.

Першая ліга

Хімік (Светлагорск) – Смаргонь 1:1 (0:0). 8 лістапада. 3000 гледачоў. Суддзя Лазнюха. Галы: Шалухін (53-пен); Валавік (88).

Склад: Шляхавой – Курак, Сінічын, Судзін, Мяць – Тарасаў (Гірко,72), Дзігілевіч (Валавік,67), Карасёў, Грабаздзін – Кухлей (Дукса,55), Кітурка.

Смаргонцы зноў мелі складанасці з тым, каб увасобіць гульнявую перавагу ў забітыя галы. Напрыклад, Карасёў не паразіў пустыя вароты, а пасля далёкага ўдара Сінічына мяч ад перакладзіны адскочыў у спіну варатару і, на жаль, пакаціўся ў поле.

Урэшце прапусцілі з пенальці, і прыйшлося ратаваць хаця б адно ачко. Гэта ўдалося на апошніх хвілінах. На прастрэл Мяця злева ўдала на апярэджанні выскачыў Валавік.

Дублёры

Маладзечанцы не паехалі да "Днепр-Трансмаша", за што атрымалі ад федэрацыі прыстойнае па ліку тэхнічнае паражэнне 0:3. Потым былі матчы з "Дынама" (Брэст) 0:10 дома і "Дарыдай" 0:4 на выездзе.

У выніку на рахунку каманды 1 перамога, 2 нічые, 27 паражэнняў, розніца мячоў 11-108, 5 ачкоў. Бліжэйшая ў табліцы "Зорка-ВА-БДУ" набрала 29 ачкоў.

Сяргей ГАЙКОВІЧ.

ВІНШАВАНКІ

Зою Аляксандраўну Балуш віншуем з 50-годдзем! Здароўя, шчасця! *Калектыў Вілейскага д/с №5.*

Васілія Любецкага, каханага мужа і бацьку, віншуем з днём нараджэння. Жадаем здароўя, дабрабыту, шчасця, цяпла.

Ганну Іванаўну Сакалоўскую віншуем з днём нараджэння. Шчасця, кахання, поспехаў і здароўя. *Лена, Толя, Віка.*

Наталлю Віктараўну Шульжыцкую віншуем з днём нараджэння. *Вашы гурткоўцы.*

Наталлю Віктараўну Шульжыцкую віншую з днём нараджэння. Жадаю разумных вучняў-гурткоўцаў. *Валянцін.*

Любая **Людачка**! Віншую цябе з днём нараджэння. Здароўя ды ўсяго самага найлепшага табе! *Таня.*

Людмілу Пятроўну Сыракваш віншуем з днём нараджэння! Жадаем здароўя, шчасця, поспехаў. *Калектыў ДСП Вілейкі.*

Андрэя Кузіна, любага мужа і тату, віншуем з днём нараджэння. Жадаем шчасця, здароўя, кахання. *Жонка, дзеці Карына і Сяргей.*

Ганну Мікалаеўну Астапенку віншуем з юбілеем! Жадаем моцнага здароўя, поспехаў у жыцці, сямейнага дабрабыту. *Тэхперсанал СШ №9.*

Любую **дачушку Гражыну** віншуем з 16-годдзем. Шчасця табе, здароўя, поспеху ўсюды і ва ўсім. *Маці, тата і Ягор.*

Таццяну Абару віншуем з 20-годдзем! Жадаем здароўя. Людзей слухай, а свой розум май! *Маці і сястра Аня з Вілейкі.*

9 "А" гімназіі №2 г. Вілейкі віншую з заканчэннем першай чвэрці. *Ганна А.*

Алену Васільеўну Усціновіч віншуем з днём нараджэння! Больш усмешак, радасці, поспехаў у жыцці. Здароўя і шчасця Вам! *9 "А" гімназіі №2.*

ЗНАЁМСТВЫ

Сімпатычная жанчына 41 годжадае пазнаёміцца з сур'ёзным і самастойным мужчынам ад 39 да 46 год. Пішучых з МПВ прашу не турбаваць! Маладзечна-7, Ф.Скарыны, 21, а/я 6.

■ ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Фаршмак з селядца

З вымачаных селядцоў выдаліць косткі. Цыбулю, нарэзаную кольцамі, падрумяніць на масле. Філе селядцоў пасячы (не вельмі дробна), дадаць замочаны ў вадзе і адціснуты белы хлеб, нарэзаны дробнымі кубікамі ачышчаны яблык, смятану, абсмажаную цыбулю. Усё перамяшаць. Атрыманую масу выкласці на змазаную маслам скаваралу, пасыпаць паніровачнымі сухарамі, апырскаць растопленым маслам і запячы ў духоўцы.

2 селядцы (400 г), 2 цыбуліны, 2 сталовыя лыжкі сметанковага масла (маргарыну), 1 сталовая лыжка смятаны, 1 яблык, 4 лустачкі белага хлеба (без скарынкі).

Проста МАРЫЯ.

■ ВІКТАРЫНА

Мая Беларусь-2. Першы тур

Прывітанне, дарагія чытачы! Ваш актыўны ўдзел у віктарыне "Мая Беларусь" і шматлікія пажаданні заахвоцілі мяне да падрыхтоўкі новага конкурсу. Ён таксама прысвячаецца нашай краіне, таму і названы "Мая Беларусь – 2".

Пераможцы конкурсу атрымаюць друкаваныя сувеніры, сярод якіх – фотаальбом Сяргея Плыткевіча "Беларуская экзотыка" з аўтографам аўтара (галоўны прыз).

Віктарына складаецца з трох тураў. Сёння прапануецца першы. За кожны правільны адказ у ім налічваецца адзін бал. Вы таксама маеце магчымасць зарабіць дадатковы бал, калі ваша думка пры вызначэнні найлепшага пытання супадзе з думкай большасці ўдзельнікаў тура. Пры роўнай колькасці асноўных балаў (пасля трох тураў) перавагу атрымае той удзельнік, у якога будзе больш дадатковых.

Для ўдзелу ў першым туры трэба выбраць правільны адказ і запісаць яго ў гульнёвы купон, адзначыўшы таксама самае лепшае на ваш густ пытанне. Запоўнены купон (адказы прымаюцца толькі на купонах) неабходна выразаць і даслаць у рэдакцыю.

Вашыя адказы чакаем 7 дзён – да наступнай пятніцы. На канверце, калі ласка, пазначце: "Віктарына".

Пытанні першага тура:

1. Дзве палеалітычныя стаянкі чалавека на тэрыторыі Беларусі былі знойдзены археолагамі ў 1926 годзе. Самая старажытная з іх датуецца 26 тысяч гадоў таму. Каля якой з гэтых вёсак яна знаходзіцца?

(Бердыж. Падлужжа. Юравічы.)

2. У далёкіх 941 і 944 гадах нашы продкі – крывічы ўдзельнічалі ў баявых паходах на Візантыю. Хто з гэтых князёў кіраваў тады войскам?

(Алег. Ігар. Яраслаў.)

3. Да гэтага часу не знойдзены крыж Ефрасінні Полацкай, які быў створаны Лазарам Богшам у 1611 годзе. З якога дрэва зробленая гэтая беларуская рэліквія?

(Ясень. Дуб. Кіпарыс.)

4. Упершыню на тэрыторыі Беларусі чыгунка з'явілася ў 1862 годзе. Праз які горад яна была пракладзеная?

(Брэст. Гродна. Віцебск.)

5. 14 верасня 1920 года спектаклем па творы Элізы Ажэшкі "У зімовы вечар" у Мінску адчыніўся Беларускі дзяржаўны тэатр. Як называўся гэты паказ?

("Рысь". "Дзік". "Зубр".)

6. Характэрныя асаблівасці розных пор года і асобных месяцаў адлюстраваны ў шматлікіх народных прымаўках. Пра які месяц людзі кажуць, што ён "зямлю балоціць, а лес залоціць"?

(Верасень. Кастрычнік. Лістапад.)

Віктарына «Мая Беларусь-2». Першы тур.

1 ____________ 4 ____________
2 ____________ 5 ____________
3 ____________ 6 ____________

Самае лепшае на ваш погляд пытанне пад № ________

Пра сябе

Прозвішча ____________
Імя ____________ Імя па бацьку ____________
Дата нараджэння ____________
Адрас ____________
____
Тэлефон ____________

Конкурс вядзе Мікола ЛІПСКІ.

■ КОНКУРСЫ

Зарабі білеты ў кіно

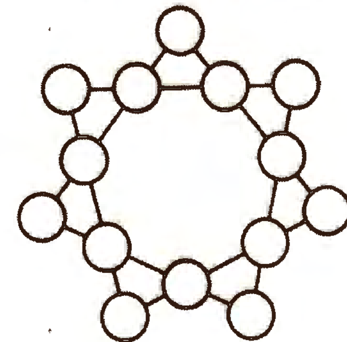
Дзякуй **Сяргею Баранаву** і **Аляксею Шчаснаму** за дасланыя заданні, якія былі прапанаваны ў мінулы раз. Конкурс паказаў, што задачка Сяргея аказалася больш складанай, з ёй справіліся не ўсе. А **Дзміірый Пакладок, Дзяніс, Алеся, Аляксандр Мядзведскія** і наогул прапанавалі на яе свае рашэнні. На жаль, яны аказаліся не зусім правільнымі. А абедзве задачкі здолелі рашыць **Юрый Юхневіч, Ігар Сільвановіч, Алена Ладзята** з Маладзечна. Яны і атрымліваюць білеты ў кіно.

Правільныя адказы на задачкі з мінулага нумара.

1. Сцвярджэнне было зроблена 1 студзеня. Дзень нараджэння ў Галі 31 снежня. Пазаўчора ёй было 17, учора 18. У гэтым годзе будзе 19, а ў наступным – 20 год.

2. Усе тры гадзіннікі будуць паказваць верны час праз 720 сутак.

А цяпер галаваломка.

У кружочках прапанаванай фігуры расстаўце лікі ад1 да 14 з такім разлікам, каб сума лікаў на ўсіх сямі дыяганалях была б аднолькавай.

Чакаю вашых адказаў да наступнага аўторка (18 лістапада) уключна. А цікавыя прапановы і парады прымаюцца з панядзелка па пятніцу з 8.00 да 17.00 без перапынку на абед. Будуць разыграны 3 білеты.

Чытачоў азадачвала Аксана КУЛЕЎНІЧ.

Кінатэатр Радзіма»

17-23 лістапада. "Вясельная вечарынка", ЗША, камедыя – у 17.00, 19.00 і 21.00. **22-23 лістапада. "Вясельная вечарынка"**, ЗША, камедыя – у 15.00, 17.00, 19.00 і 21.00.

Дыскатэка: для моладзі – у пятніцу і суботу ў 21.00, для школьнікаў старэйшых класаў – у суботу ў 18.00, для малодшых школьнікаў – у нядзелю ў 15.00.

Тэл. для даведак: 7-15-92, 7-06-30.

■ ІМЯНІНЫ

14 лістапада
Праваслаўныя: Фядоцці, Ульяны, Кузьмы.
Каталіцкія: Андрэя, Эміля, Юзафа.
15 лістапада
Праваслаўныя: Афонія, Маркіяна.
Каталіцкія: Альберта, Леапольда.
16 лістапада
Праваслаўныя: Агапія, Георгія, Іосіфа.
Каталіцкія: Гертруды, Малгажаты.
17 лістапада
Праваслаўныя: Анікея, Нікандра.
Каталіцкія: Альжбеты, Саламеі, Рыгора.
18 лістапада
Праваслаўныя: Галакціёна, Іоны, Рыгора.
Каталіцкія: Анелі, Рамана.
19 лістапада
Праваслаўныя: Аляксандры, Афанасіі, Паўла.
Каталіцкія: Альжбеты, Іпаліта, Севярына.
20 лістапада
Праваслаўныя: Антаніна, Валерыя, Фёдара.
Каталіцкія: Анатоля, Фелікса.

■ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Трохгадовы праект

СМАРГОНЬ. На семінары, які прайшоў у сацыяльна-педагагічным цэнтры 10-12 лістапада, кансультанты са Швецыі прапанавалі праграму супрацоўніцтва.

"Мы былі ашаломлены ўзроўнем і хуткасцю планавання, якія прадэманстравалі шведскія калегі", — сказала ў інтэрв'ю па тэлефоне **Вольга Чэкун**, педагог-псіхолаг Смаргонскага СПЦ.

Шведы прапанавалі тэмы семінараў, якія будуць наладжвацца штомесяц да чэрвеня. Яны падкажуць, як па-новаму працаваць з дзецьмі, бацькі якіх маюць псіхічнае захворванне або разводзяцца, з дзецьмі, якія знаходзяцца ў прытулку пры СПЦ, і іх бацькамі. Праект разлічаны на тры гады.

Святлана ЦІШКО.

■ ПАДПІСКА 2004

Падпішыся і выйграй

Вечар для дваіх пры свечках у маладзечанскім кафэ "Блюз", аўтамабільны акумулятар "Зубр", тваё мастацкае фота ў майстэрні Яўгена Стэльмаха, кафейны сервіз і іншыя прызы разыгрываюцца сярод падпісчыкаў на "Рэгіянальную газету" на першае паўгоддзе 2004 года. Падпішыся і выйграй прыз ад "Рэгіянальнай газеты"!

Умовы розыгрышу

У розыгрышы прызоў удзельнічаюць падпісчыкі, якія даслалі на адрас рэдакцыі ксеракапіі або арыгіналы падпісных абанементаў на 1-ы квартал або 1-е паўгоддзе 2004 года на "Рэгіянальную газету" (у апошніх права двух галасоў).

Ксеракопіі або арыгіналы падпісных абанементаў на 1-ы квартал або 1-е паўгоддзе 2004 года прымаюцца да ўдзелу ў розыгрышы да 30 снежня ўключна.

Розыгрыш прызоў адбудзецца на другі тыдзень студзеня з удзелам чытачоў, работнікаў рэдакцыі, аўтарскага актыву. Вынікі розыгрышу апублікуе "Рэгіянальная газета".

Галоўны прыз для падпісчыкаў – рамантычны вечар на дваіх у маладзечанскім кафэ «Блюз» Фота Яўгена СТЭЛЬМАХА.

Індэкс індывідуальнай падпіскі 63212, кошт на месяц 2460 руб.
Індэкс ведамаснай падпіскі 63369, кошт на месяц 7380 руб.

Падпіска прымаецца ва ўсіх аддзяленнях сувязі і паштальёнамі.
Даведкі па тэлефонах
Маладзечна 7-05-73,
Вілейка 5-64-68,
Валожын 5-54-57,
Мядзел 5-47-52,
Смаргонь 2-14-65,
Ашмяны 2-03-99,
Астравец 2-17-58.

Купон 46

Рэгіянальная газета

да рубрык «Віншаванкі» і «Знаёмствы». Бясплатна змяшчаюцца тэксты аб'ёмам да 15 слоў. Ананімныя купоны не разглядаюцца. Пішыце, калі ласка, разборліва.

ТЭКСТ

ПРОЗВІШЧА, ІМЯ, АДРАС (НЕ ДЛЯ ДРУКУ)

Звярніце ўвагу

Шаноўныя чытачы, калі вы хочаце павіншаваць знаёмых, блізкіх, то высылайце купон з разборліва напісаным тэкстам загадзя. Указвайце дату публікацыі – газета выходзіць па пятніцах. Бясплатна прымаюцца віншаванкі аб'ёмам да 15 слоў, якія паступілі ў рэдакцыю да аўторка ўключна. Зрабіце прыемнае сваім блізкім – павіншуйце іх праз газету!
Калі вы хочаце размясціць аб'яву аб знаёмстве, калі ласка, указвайце адрас да запатрабавання і нумар дакумента ўладальніка. Бясплатна змяшчаюцца аб'явы аб знаёмстве аб'ёмам да 15 слоў. Публікуюцца па чарзе. Па-за чаргой – платна. Жадаем знайсці сваё шчасце!

ТРАНСПАРТ

ПРАДАМ

• Аўдзі-80, 1991 г.в., бензін, 1600 см³. Т. (8-029) 7605774.
• Аўдзі-80 В-4, 1991 г.в., 2,0, 5КПП, люк, фаркоп, літыя дыскі, зялёны металік, 3900 у.а. Т. у Вілейцы 58822.
• Аўдзі-80, 1988-89 г.в., 1,8S, чорны металік, л/д, сігналізацыя, люк. Т. у Маладзечне 32948.
• Аўдзі-100, 1984 г.в., 1,9К, добры стан, з/ч Мэрседэс-123. Т. у Маладзечне 40222, (8-029) 6640222.
• Аўдзі-100, 1986 г.в., 1,8S. Т. у Мінску (8-017) 2160889.
• Аўдзі-100, 1986 г.в., 2,0Д, дызель, сіні металік, 1780 у.а.; радыятар задняга масла МАЗ-500, новы, 120 у.а. Т. у Вілейцы 55229, (8-029) 6758894.
• Аўдзі-100, 2,0 Д, 2,2 5 па запчастках. Т. у Маладзечне 77581.
• БМВ-318і, 12.1990 г.в., універсал; гараж у ГБК-2. Т. у Вілейцы 58939.
• БМВ-320, 1983 г.в., 2,0і, г/у, эл/з, чырвоны, 990 у.а., торг, тэрмінова. Т. у Маладзечне 39082, (8-029) 7741485.
• БМВ-523 TDS, 1993 г.в., чорны металік, ёсць усё. Т. (8-029) 7739431.
• БМВ-525 td, 1993 г.в., тэрмінова, нядорага. Т. (8-029) 6638387.
• ВАЗ-2101, 1980 г.в., 450 у.а. Кагі піўныя 6 шт, нядорага. Т. у Вілейцы 59298.
• ВАЗ-2101, 1973 г.в.; рухавік М-408. Т. у Вілейцы 51950.
• ВАЗ-2104, 12.1999 г.в., колер мерэжа, 1 гаспадар, 2500 у.а., торг. Т. у Вілейцы 64403.
• ВАЗ-21053, 1995 г.в., выдатны стан. Т. у Вілейцы 37573.
• ВАЗ-2106, 1985 г.в., 1,5Б, капрамонт 2003 г., 1000 у.а. Т. (8-029) 7754272.
• ВАЗ-21061, 1985 г.в., Т. у Вілейцы 33369.
• ВАЗ-2107-09, з малым прабегам, пасля 2000 г.в. Т. у Мядзеле 54640.
• ВАЗ-2109, 1994 г.в., аб. 1100 см³, чырвоны, 1550 у.а. Т. у Ашмянах 41804, (8-029) 6632964.
• ВАЗ-2101, 1976 г.в., на хаду, магчыма на запчасткі цалкам. Т. у Маладзечне 34126.
• ГАЗ-24; гумавую лодку. Т. у Маладзечне 36220 (увечары).
• ГАЗ-2410, 1986 г.в. + ГАЗ-2401, 1982 г.в., 330 у.а. Т. (8-029) 7755938.
• ГАЗ-2410 "Волга", 1990 г.в., добры стан; Мазду-626, 1987 г.в. Т. (8-029) 7791546.
• Гольф-1, дызель, добры стан, нядорага. Т. у Вілейцы 53945, (8-029) 6684169.
• ІЖ Комбі з дакументамі, пасля аварыі, на запчасткі, 190 у.а. Т. у Вілейцы 57198.
• Мазду-323 універсал, 1988 г.в., хэтчбэк па з/ч. Т. (8-029) 7736525.
• Мазду-626, 1983 г.в., 1,6К, добры стан, 1500 у.а., торг. Т. у Вілейцы 64168.
• Масквіч-2140, 1983 г.в., у добрым стане, 300 у.а. Т. у Маладзечне 41041.
• **МАСКВІЧ-2140**, 1984 г.в., добры стан, торг. Т. (8-029) 7749886.
• Масквіч-2141, 1990 г.в., на хаду, 280 у.а.; Форд Транзіт, 1991 г.в., дызель. Т. у Вілейцы 53905.
• Мэрседэс-123, 1980 г.в., 2,0Д, 900 у.а. Т. (8-029) 7623247.
• Мэрседэс-190Д, 1992 г.в. Т. у Маладзечне 77542.
• Мэрседэс-190Д, 1984 г.в., 2,0, у добрым стане, 3000 у.а., торг. Т. у Вілейцы 64168.
• Мэрседэс-190Б, 1984 г.в., па з/ч. Т. у Астраўцы 35885.
• Мерседэс-123, 1989 г.в., 2,4Д, універсал. Т. у Маладзечне 64806.
• Нісан Сані, 1990 г.в., 1,7Д, 1700 у.а., торг. Т. у Маладзечне 63423.
• Нісан Сэрэну, 1994 г.в., дызель, 8 месцаў, г/у, з/п. Т. у Маладзечне 32095.
• Опель Амегу В, 1994-95 г.в., ёсць усё, акрамя скуры і кандыцыянера, у РБ з 09.2003 г., 4600 у.а. Т. у Вілейцы 51067.
• Опель Амегу, 1991 г.в., 2,3Д, цёмна-шэры, ц/з, г/у, АБС, 5КПП, нов. АКБ, нов. шына, вел. чахлы. Т. у Вілейцы 51994.
• Опель Амегу, 1988 г.в., дызель, 1750 у.а. Т. у Вілейцы 46369, (8-029) 6556579.
• Опель Аскону, 1986 г.в., 750 у.а. Т. у Вілейцы 53113.
• Опель Аскону, 1984 г.в., фаркоп, добры стан, 820 у.а., торг. Т. у Вілейцы 53152 (па буднях).
• Опель Аскону, 1985 г.в., 1,6Б, выдатны стан. Т. у Астраўцы 39007.
• Опель Астру, 1992 г.в., 1,4Б. Т. у Вілейцы 55562.
• Опель Астру універсал, 1992 г.в., 1,4 мона. Т. у Маладзечне 32126.
• Опель Астру, 10.1992 г.в., 1,4 м³, седан, з Германіі, выдатны стан. Т. у Смаргоні 32438.
• Опель Астру універсал, 1994 г.в., 1,4Б, з Германіі. Т. у Маладзечне 50048, (8-029) 6673990.
• Опель Кадэт па запчастках, 1,6 дызель. Т. (8-029) 6627931.
• Опель Кадэт універсал, 1989 г.в. Т. у Вілейцы 53417.
• Опель Кадэт, 1982 г.в., 1,3Б, 500 у.а., торг. Т. у Маладзечне 69376.
• Пэжо-309, 1993 г.в., 1,25, 5-дзверны, бардо, толькі з Германіі. Т. у Маладзечне 40414.
• Рэно Лагуну, 1994 г.в., 1,8і, ABS, колер сіні металік. Т. (8-029) 7621712.
• Рэно Рапід, 1992 г.в., 1,4Б, грузапасажырскі, 2000 у.а. Абсталяванне для СТА. Т. у Вілейцы 58086.
• Сеат Таледу, 1995 г.в., 1,6Б, з Германіі, 3400 у.а., торг. Т. у Вілейцы 55020, (8-029) 7650908.
• Тайту Персель, 1982 г.в., 1,3Б, 450 у.а., торг. Т. (8-029) 7738344 (п. Чысць).
• ФВ Джэту-2, 1985 г.в., 1,8Б, 1450 у.а., торг; Гольф-2, 1985 г.в., 1,6Д, 1300 у.а., торг. Т. у Вілейцы 58845, (8-029) 7783696.
• ФВ Джэту, 1987 г.в., 1,6Б, чырвоны, літыя дыскі. Т. у Вілейцы 33338.
• ФВ Джэту, 1986 г.в., 1,6Д, шэры металік, люк, фаркоп, сігналізацыя, добры стан. Форд Фіесту, 1990 г.в. Т. (8-029) 6223589.
• ФВ Пасат, 1987 г.в., 1,6Д, белы, 1400 у.а., торг. КТ "Гарызонт 61ТЦ431Д. Т. у Вілейцы 56369.
• ФВ Пасат, 1990 г.в., TDI. Т. у Вілейцы 51907, (8-029) 6248903.
• ФВ Пасат В-3, 1989 г.в., колер чырвоны. Т. у Вілейцы 53726, (8-029) 7748108.
• ФВ Пасат, 1987 г.в., 1,6D, белы, універсал, літыя дыскі, новая зімовая гума. Т. у Вілейцы 33223.
• ФВ Пасат Б-2, 1982 г.в., 1,6Б, ТА да 2004 г., 650 у.а. Т. у Вілейцы 56808.
• ФВ Пасат універсал, 1990 г.в., 1,8 мона, 1,5 мес. у РБ. Т. у Вілейцы 32236 (пасля 18.00).
• ФВ Т2, 1988 г.в., 1,7Д, белы, грузапасажырскі, з Германіі, 2600 у.а. Т. (8-029) 7780379.
• ФВ Транспарцёр, 1986 г.в., 1,6Д; Хундай Лантру, 1992 г.в., 1,6і. Т. у Вілейцы 58562.
• ФВ Транспарцёр-2; Аўдзі-100. Т. (8-029) 6696517.
• Фіят Тэмпру, 10.1992 г.в., цана дагаворная. Т. у Маладзечне 75362, (8-029) 6675362.
• Фіят Тэмпру, 1992 г.в., дызель, універсал. Т. у Астраўцы 20250.
• Форд Арыён, 1984 г.в., 1,6Д, 980 у.а., торг. Т. у Вілейцы 53904.
• Форд Арыён, 1989 г.в., 1,3 бензін, расход 5-6 л, 1400 у.а. Т. у Маладзечне 69743.
• Форд Арыён, 1984 г.в., 600 у.а. Т. у Маладзечне 63517, (8-029) 7737314.
• Форд Мандэо, 1994 г.в., 1,6. Т. у Вілейцы 33394.
• Форд Сіеру, 1984 г.в., 1,6Б, добры стан, 1200 у.а. Т. у Вілейцы 33486, (8-029) 7619248.
• Форд Сіеру, 1988 г.в., 2,3Д, 1350 у.а. Т. у Маладзечне 37965, (8-029) 6606629.
• Форд Скорпіё, 1991 г.в., 2,5 ТД. Т. у Вілейцы 51272.
• Форд Скорпіё, 1986 г.в., цэнтральны замок, сігналізацыя, старэза, г/у руля, велюравы салон. Т. у Вілейцы 51246.
• Форд Транзіт, 1983 г.в., 2,4Д, 7 месцаў, добры стан, 1000 у.а., без торгу. Т. (8-029) 7656087.
• Форд Транзіт, 1989 г.в., 2,5Д, грузавы. Т. у Маладзечне 20171.
• Форд Фіесту, 1992 г.в., 1,3Б, 5-дзверны, чорны. Т. у Маладзечне 70206.
• Форд Эскорт, 1994 г.в., 1,6V. Т. у Вілейцы 51907, (8-029) 6248903.
• Форд Эскорт, 12.1994 г.в., з/п, г/у, ABS, зімовая гума, цёмна-сіні металік, сігналізацыя, стэрэо, 1 мес. з Германіі, 2650 у.а., торг. Т. (8-029) 6767056.
• Форд Эскорт, 1993 г.в., 1,6Б, 2100 у.а. Т. (8-029) 7734319.
• Форд Эскорт універсал, 1994-95 г.в., 1,6Б, колер белы, ц/з, г/у, к/ф. Т. (8-029) 7785773.
• Форд Эскорт універсал, 1984 г.в., 1,4Б, 1 мес. з Германіі, 2350 у.а., торг. Т. (8-029) 6636549.
• **ШКОДУ ФОРМАН, ТЭРМІНОВА**, 1994 г.в., 1,3Б, цёмна-сіні, сігналізацыя. Т. (8-029) 7792490.

• Шкоду Форман, 1,3, 3 мес. у РБ. Т. у Вілейцы 58457.
• М/а РАФ, 1981 г.в., 10 мес. Т. (8-029) 7614833.
• М/а Рэно Трафік, 1988 г.в., 2,1Д, грузавы, сіні, 1650 у.а., торг. Т. у Вілейцы 35326, (8-029) 7601376.
• М/а ФВ Т2, 1991 г.в., 1,6 ТД, пасажырскі. Т. у Маладзечне 32394.

ІНШАЕ

• Багажнік верхні да мікрааўтобуса, 100 у.а. Т. (8-029) 7780379.
• Запчасткі да ФВ Каравелы. Т. (8-029) 6776256.
• З/ч ФВ Пасат-2. Т. у Маладзечне 37965, (8-029) 6606629.
• Камплект л/дыскаў з гумай для ФВ Пасат, R15. Т. (8-029) 6660868.
• Л/д R14 з гумай, 200 у.а. Т. (8-029) 7780379.

КУПЛЮ

• А/м універсал для сябе пасля 1990 г.в., да 2600 у.а. Т. (8-029) 7743079.
• А/м у добрым стане да 350 у.а. Т. у Маладзечне 40350.

ІНШАЕ

• Капот, 5-дзверун. да Мэрседэс-123 кузаў, 2,4Д, універсал. Т. у Маладзечне 52103 (пасля 19.00).
• Колы б/у, дакументы да ЗІЛ-130 і МТЗ-80. Т. у Маладзечне 50946, (8-029) 6570984.

ПАСЛУГІ

• А/м з Германіі пад заказ. Нізкія цэны. Кароткі тэрмін. Т. (8-029) 6417853.
• **УСТАНОЎКА АЎТАШКЛА, СІГНАЛІЗАЦЫІ, ПАДАГРЭВА ДЫЗ. ПАЛІВА.** Т. у Маладзечне 64136, (8-029) 6577697.
• З 1 лістапада 2003 года ў АП-5 працуе **АЎТАМОЙКА**. Пасв. №917 ад 17.12.2001 г. Т. (8-029) 6640201.

НЕРУХОМАСЦЬ

ПРАДАМ

• 1-пакаёвую кватэру ў цэнтры горада Маладзечна. Т. у Маладзечне 76070, 64492.
• 1-пакаёвую кватэру 36,6/19,1/7,2 у г.п. Радашковічы, вул. Пралетарская, 14; 2 паверх 6-павярховага цэглянага дома, ЖБК 1993 г.п.; лоджыя. Чысты продаж. Свабодная да засялення. Т. (8-029) 7651963, 7607416.
• 2-пакаёвую кватэру ў пачатку в. Людвінова (цэнтр. ацяпленне, газ, вада, тэлефон, гасп. пабудовы, агарод); 1-пакаёвую кватэру ў р-не "Зеніта" ці памяняю на 2-, 3-пакаёвую. Разгледжу варыянты. Т. у Вілейцы 63272 (пасля 18.00).
• 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне, р-н фабрыкі музінструментаў. Т. у Маладзечне 67792, 33527 (пасля 18.00).
• 2-пакаёвую кватэру, гараж, дачу. Т. у Вілейцы 54527.
• 3-пакаёвую кватэру ў цэнтры Мядзела, 3 паверх 5-павярховага дома, 2 балконы, 2 падвалы. Т. у Мядзеле 54040, (8-029) 7657309.
• 3-пакаёвую кватэру ў Вілейцы, раён завода "Зеніт", 2 паверх. Т. у Мінску (8-017) 2664942, (8-029) 6457483.
• 4-пакаёвую кватэру, нядорага, в. Людвінова. Т. у Вілейцы 63296.
• 4-пакаёвую кватэру ў п. Чысць. Т. у Маладзечне 99783 ці 99706 (пасля 17.00).
• 4-пакаёвую кватэру ў цэнтры Мядзела, нядорага. Т. у Мядзеле 54727.
• Дом з гаспадарчымі пабудовамі, ст. Княгінін. Ёсць калодзеж, склеп, сад, участак 20 сотак. Т. у Мядзеле 31799.
• Дом 2-павярховы, 2-кватэрны з усімі камунікацыямі. Т. у Вілейцы 33170 (пасля 19.00).
• Дом на вул. Стаханаўскай у Вілейцы. Т. у Вілейцы 32547.
• Дом у в. Чыжэвічы, блізка вадасховішча. Т. у Вілейцы 51950.
• Дачу новую, 20 км ад Маладзечна, в. Алянец, бераг Віліі, сасновы бор, 2 узроўні, цокаль. Т. у Мінску (017) 2882896, 2190635.
• Дачу ў садовым таварыстве "Меліяратар" за Лясным ў Маладзечне. Т. у Маладзечне 98195 (пасля 18.00).
• Кіёск у Маладзечне з месцам, без месца (кубік); касавы апарат "Інтэграл-101". Т. у Маладзечне 53405, (8-029) 7695455.

КУПЛЮ

• 1- ці 2-пакаёвую кватэру ў Маладзечне. Т. (8-029) 7658093.
• Дом у Маладзечне. Т. (8-029) 6297142.
• Дом у Маладзечне. Т. (8-029) 6706875.

НАЙМУ

• Гараж ГБК-3. Т. у Вілейцы 56808.
• Кватэру з мэбляй у Вілейцы. Парадак гарантую. Т. (8-029) 7653386, 7653350.
• Кватэру з мэбляй на "Шанхаі" на доўгі тэрмін. Парадак гарантую. Т. у Вілейцы 54438 (службовы), (8-029) 7653350.
• Маладая сям'я найме 1-пакаёвую кватэру. Т. (8-029) 7639547.
• Маладая сям'я з 2-х чалавек **ДОРАГА ЗДЫМЕ КВАТЭРУ**. Т. у Маладзечне 33138, (8-029) 6476157.
• Дом, кватэру, пакой у Маладзечне. Т. (8-029) 7606108.

ПАСЛУГІ

ДЛЯ МАЛАДЫХ

• **"МУЛЕН РУЖ"** пракат вясельнай і вячэрняй моды. Валюм у падарунак. Вяночкі, ручнікі. Ліц. №04599 Белбытсаюза да 18.10.2004 г. Т. у Маладзечне 39293, (8-029) 6339293.
• Вясельна-вячэрні салон "Надзея". Вялікі выбар. (Ліц. №03204 БДАБАН 30.11.2001-30.11.2006). Маладзечна, вул. Будаўнікоў, 15а (Дом быту). Т. 67877, (8-029) 7739308.
• Вясельныя, вячэрнія убранні. **Т. у ВІЛЕЙЦЫ** 55513. Ліц. №04123 да 24.04.2007 г., Белбыт.
• Вясельна- вячэрні **САЛОН "МІЛЭДЗІ"**. Вялікі выбар убранняў і аксесуараў. Ліц. №03576 БДАБАН 31.01.2002-31.01.2007, г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 30 (р-н СШ №7). Т. 77382, (8-029) 7729148.
• "Лілія" прапануе вясельныя і вячэрнія уборы. г. Маладзечна, вул. Валынца, 9. Т. 74812, (8-029) 6418594.
• **ПРАКАТ ЗОІ ІВАНАЎНЫ** прапануе вялікі выбар вясельных і вячэрніх сукенак. Сукенка для маці нявесты – бясплатна. Аксесуары для нявесты – бясплатна. Ліц. №03716 да 13.08.2004 г. у Маладзечне 50825.
• Вясельны салон "Раксалана". Новая калекцыя. Гасцініца "Маладзечна", 1 паверх. Т. (8-029) 7654640. Ліц. №00582 да 04.06.2004 г.
• Салон "Кацярына" прапануе вясельныя і вячэрнія убранні, аксесуары. Нявестам падарункі. Маладзечна, вул. Дрыздова, 1. Т. 54587, (8-029) 6307319.

ІНШЫЯ ПАСЛУГІ

• **АСТРАЛАГІЧНАЯ** і псіхалагічная кансультацыя. Пасв. №756 Мінаблвыканкама ад 1.11.2003 г. Т. у Маладзечне 62444.
• **БУДАЎНІЧЫЯ РАБОТЫ. Т. У МАЛАДЗЕЧНЕ 34861.**
• Паслугі дыспетчара. Т. у Маладзечне 60805.
• Пракат гульнявых прыставак "Sony PS", "Sega DC", арэнда відэапліера, спадарожнікі. Дастаўка. Ліц. ББС №01796 ад 8.05.2001 г. да 8.05.2006 г. Т. у Маладзечне 39379.
• Рамонт тэлевізараў. Замена кінескопаў, гарантыя 1,5 года. Т. у Маладзечне 76738.
• **РАМОНТ ХАЛАДЗІЛЬНІКАЎ** на даму заказчыка. Гарантыя. Т. у Маладзечне 70995 (з 10.00 да 17.00), 77585.
• **РАМОНТ ХАЛАДЗІЛЬНІКАЎ**. Выезд на дом. Гарантыя. Пасв. №690259548 ад 24.09.2003 г. Т. у Вілейцы 54869, 51656.
• Рамонт швейных, скарняжных машын і аверлокаў. Т. у Маладзечне 64737.
• Усе віды апрацоўчых работы, якія не патрабуюць ліцэнзіі. Т. (8-029) 7658093.

РОЗНАЕ

ПРАДАМ

БУД. МАТЭРЫЯЛЫ

• Блокі ГЗС. Дровы. Дастаўка. Т. у Маладзечне 66534, (8-029) 6362559.
• Ліст ацынкаваны. Форма аплаты любая. Т. (8-029) 6650588.

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

• Бульбакапалку конную, касілку, сеялку, апрыскавальнік. Т. у Вілейцы 33236.
• Стартэр да трактара МТЗ-80 у рабочым стане, 50 у.а. Смаргонскі р-н, в. Углянь, д. 32 (у любы час).

БЫТАВУЮ ТЭХНІКУ

• Відэамагнітафон б/у "Shivaki" + касеты – 40 у.а. Каляровы тэлевізар б/у Віцязь "51ТЦ-346ДВ" – 50 у.а. Мабільны тэлефон "Матарола-3888" – 35 у.а. Т. (8-029) 7696954.
• Газавыя пліты (Брэст), мадэль 1457, у добрым стане, нядорага. Т. у Вілейцы 57040.

МЭБЛЮ

• **МЭБЛЯ РБ.** Матрацы. Дастаўка. Ліц. № 260 РВК да 23.08.2007 г. Т. у Вілейцы 53829, (8-029) 6313007.
• **МЭБЛЯ РБ ПАД ЗАКАЗ.** Кухні, шафы-купэ па індывідуальным праекце. У тым ліку крэдыт 10,5% гадавых. Дастаўка. Зборка. Т. у Вілейцы 56382, (8-029) 6656382. Ліц. №245 Вілейскага РВК 6.08.2002-6.08.2007. Ліц. №05264 БДАБАН 14.10.2002-14.10.2007.
• Канапу-ложак, шырыня 1,4 м, б/у. Т. у Маладзечне 63868.
• Кухню, 6 адзінак, апрацоўка пад мармур, 1 год б/у, нядорага. Пральную машыну "Аурыка" з цэнтрыфугай. Т. у Вілейцы 33547.
• Секцыю, мяккі куток, б/у, нядорага. Т. у Маладзечне 52960 (пасля 18.00).
• Секцыі матавыя і паліраваныя, секцыю-горка, мяккія куткі (канапу + 2 крэслы), канапу-ложак, тахту 1,5-1,2-спальныя, ложкі 1,5- і 2-спальныя, шафы 2-дзверныя. Усё ў выдатным стане, нядорага. Т. у Вілейцы 57040.
• Стол кухонны, часопісны, тумбачку пад тэлевізар. Т. у Вілейцы 57345.

ЖЫВЁЛУ

• Кабана. Т. (8-029) 6645823.
• **КАБЫЛУ, 8 ГОД.** Т. у Маладзечне 67790, 23355.
• Карову. Т. у Вілейцы 51819.
• Карову добрую. Т. у Вілейцы 45225, 32918.
• Казачак пародзістых. Т. у Маладзечне 93502.
• Персідскую кошку – шыншылу – узрост 4,5 год. Т. у Смаргоні 55253, 55269.

ІНШАЕ

• **ЖАЛЮЗІ** вертыкальныя, гарызантальныя. Устаноўка, абмер бясплатна. Пасв. №600311853. Т. у Вілейцы 59223, (8-029) 6659223.
• Каляску дзіцячую прагулачную. Т. у Маладзечне 65848.
• Камп'ютэр "Pentium-IV", новы, нядорага. Т. (8-029) 6631570.
• Камп'ютэр "Pentium-II" з манітарам. Т. (8-029) 6579855.
• **КАЦЁЛ АЦЯПЛЯЛЬНЫ** К-С-ТГ-12,5А (газ, цвёрдае паліва), нядорага. Т. (8-029) 6359537.
• Кацёл газавы АОГВК-17,4, новы. Т. у Маладзечне 34608.
• Матрац артапедычны (шырыня – 80 см). Т. у Маладзечне 60805.
• **ПОМНІКІ** з мармуровай крошкі. Якасць, рэальныя цэны. г. Маладзечна, вул. Буйніцкага, 58 (каля Палаца культуры). Т. у Маладзечне 70656.
• **КАНТАКТНУЮ ЗВАРКУ МТ-602-М НА 300 В. Т. (8-029) 7613808.**
• Касметыка **"АРЫФЛЭЙМ"**. Т. у Вілейцы 55513.
• Прыстаўку "SEGA", 16 bit, 13 картрыджаў. Т. у Вілейцы 32646.
• Сена. Т. у Вілейцы 45376.
• Сістэму спадарожнікавага тэлебачання (Sirius, НТВ+). Устаноўка. Гарантыя. Т. (8-029) 7761023.
• Сотавы тэлефон "Соні-J15" (паліфанія, дыктафон і шмат інш.). Т. у Вілейцы 58509, (8-029) 7615556.

• **ЧЭКІ "ЖЫЛЛЁ"** для прыватызацыі. Правільнае афармленне, нядорага. Т. (8-029) 6650035, (017) 2995567.
• **ЦУДА-ПЕЧКУ** для абагрэву і прыгатавання ежы, на салярцы – 120 г на 1 гадзіну працы. Т. у Маладзечне 70448, (8-029) 6574276, (8-029) 7650448.
• Швейную машыну, аверлок. Дастаўка. Гарантыя. Т. у Маладзечне 64737.
• Швейную машыну "Чайка-142М". Халадзільнік "Мінск-15". Т. у Маладзечне 50807.
• Шклопакеты пластыкавыя, нямецкія. Нядорага. Устаноўка. Т. (8-029) 6850232.
• Шубу янотавую, модны пашыў, сіні колер, р. 48-50. Т. у Маладзечне 37957.

КУПЛЮ

СЕЛЬГАСТЭХНІКУ

• МТЗ-80 ці Т-25 з любымі праблемамі. Т. (8-0152) 917105.
• Трактар у любым стане. Т. у Вілейцы 57814, (8-029) 7792380.

ІНШАЕ

• **АНТЫКВАРЫЯТ, ФОТААПАРАТЫ, ГАДЗІННІКІ**, грамафоны, **АБРАЗЫ, МЭБЛЮ**, фарфор і іншыя старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 65542, (8-029) 6564854.
• **МАНЕТЫ, ЗНАКІ**, фарфор, мэблю і інш. старадаўнія рэчы. Т. у Маладзечне 67397.
• Пульт упраўлення да ацяпляльніка ОВ-65 на 12 В. Т. (8-029) 7741483.
• **ЧЭКІ "ЖЫЛЛЁ"**, дарага. Т. (8-029) 6360008.
• **ШКУРКІ** рыжай лісы, янота, андатры. Т. у Маладзечне 64420.
• **ЯГАДЫ ЖУРАВІНЫ**. Т. у Маладзечне 39259, (8-029) 6339259. Ліц. №4145 ад 26.11.2001 г. да 26.11.2006 г.

ПАТРАБУЮЦЦА

• Запрашаем на работу будаўнікоў, вадзіцеляў, токараў, слесараў, станочнікаў і рабочых іншых спецыяльнасцяў. Мінск. Жыллё. Т. (8-029) 6260612.
• **ІНФАРМАЦЫЯ АБ ПРАЦЫ Ў ЧЭХІІ.** Ліцэнзія №296 ад 26.12.1999 г. да 26.12.2004 г. Т. (8-01710) 30893.
• Маскоўская арганізацыя "Инвастрой" патрабуюцца рабочыя будаўнічых спецыяльнасцяў, рознарабочыя. Даецца жыллё, харчаванне, рэгістрацыя. Т. (8-029) 6595970.
• Муляры, арматуршчыкі, зваршчыкі, сантэхнікі. Новы аб'ект, высокія расцэнкі. Т. у Мінску (8-017) 2555156 (да 20.00).

ШУКАЮ РАБОТУ

• Бус 1 т. шукае работу, магчыма адназвароту. Т. (8-029) 6631960.
• Вадзіцель з а/м універсал шукае работу, лепш разавую. Т. (8-029) 6595653.

ІНШАЕ

• Вазьму шлюб з чалавекам, які жадае выехаць у **ЗША**. Т. у Вілейцы 51861, (8-029) 7604181.
• Прадстаўлю вашы інтарэсы. Выканаю даручэнні. Т. у Вілейцы 59144.
• Шукаю месца для ўстаноўкі піларамы. Т. (8-029) 7639542.
• У суд Вілейскага раёна Мінскай вобласці паступіла заява аб прызнанні адсутнай без вестак Ганны Сцяпанаўны Зэціная, 22 лютага 1949 года нараджэння, ураджэнкі в. Любкі Вілейскага раёна Мінскай вобласці, якая жыла да мая 2000 года ў горадзе Вілейка Мінскай вобласці, вул. Гагарына, 15-28. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асоб, якія маюць звесткі пра Зэціну Г.С., паведаміць на працягу двух месяцаў з дня апублікавання гэтай аб'явы ў СУД Вілейскага раёна Мінскай вобласці па адрасу: Вілейка, вул. 1 Мая, д. 52в, тэл.: 58346, 55457.

■ ПОШТА

Тайну сувязі гарантуе Закон «Аб паштовай сувязі», які прыняты ў другім чытанні парламентарыямі.
Фота Сяргея МАЦЮШОВА.

За ўскрыты канверт адкажа пашатальён

Тайна сувязі, у тым ліку і перапіскі, будзе забяспечана новым Законам "Аб паштовай сувязі". Праект яго прыняла ў другім чытанні 12 лістапада Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі.

Паводле слоў старшыні пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па прамысловасці, паліўна-энергетычным комплексе, транспарце, сувязі і прадпрымальніцтве Сяргея Забалотца, прыняцце закона дазволіць вызначыць парадак дзяржаўнага рэгулявання і кіравання ў галіне паштовай сувязі, асновы эканамічнай дзейнасці ў гэтай сферы, а таксама правы, абавязкі і адказнасць як аператараў паштовай сувязі, гэтак і карыстальнікаў яе паслугамі.

Як зазначыў С.Забалоцец, у законапраекце закладзены палажэнні, скіраваныя на дэманапалізацыю рынку паслуг паштовай сувязі. У прыватнасці, мяркуецца, што аператарамі паштовай сувязі могуць быць юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі, якія будуць ажыццяўляць дзейнасць па аказанні паслуг паштовай сувязі на падставе ліцэнзій, выдадзеных Міністэрствам сувязі.

У адпаведнасці з дакументам, дзяржава гарантуе спажыўцам роўныя правы доступу да універсальных паслуг паштовай сувязі, забесячэнне аператарамі паштовай связі працы аб'ектаў паштовай сувязі ў зручным для карыстальнікаў рэжыме.

Дзяржава будзе таксама рэгуляваць тарыфы на універсальныя паслугі паштовай сувязі.

Усе аператары паштовай сувязі, у адпаведнасці з дакументам, павінны забяспечваць захаванне тайны сувязі. Парушальнікі гэтага патрабавання будуць несці адказнасць у адпаведнасці з заканадаўствам.

Паводле БелаПАН.

■ НАДВОР'Е

Мінск	15.11	16.11	17.11	18.11
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+2	+1	+2	+2
ноччу	-3	-2	+2	+5
атмасферны ціск, мм	743	741	738	739
хуткасць ветру, м/сек	1-3	1-3	1-3	2-5

Вільня	15.11	16.11	17.11	18.11
ападкі (на працягу сутак)				
тэмпература,°С днём	+2	+2	+2	+4
ноччу	-2	0	+3	+3
атмасферны ціск, мм	747	747	740	746
хуткасць ветру, м/сек	1-3	1-3	2-5	2-5

Чытайце праз тыдзень:

- **Свёкар бронзавай прызёркі Алімпійскіх гульняў 1936 года ў Берліне Марыі Квасноўскай–Малешэўскай Віктар Малешэўскі знік у савецкім засценку ў Вілейцы.** Ці магла пані Марыя ўявіць, што Гітлер, які запрасіў яе на трыбуны берлінскага стадыёна, распачне самую людажэрчую вайну ўсіх часоў? Аб сустрэчы з легендай польскага спорту расказвае наш чытач Бярнард Пакульніцкі.

Гараскоп 17 – 23 лістапада

Авен (21.03–20.04)

Вас змогуць парадаваць дзелавыя прапановы. Аднак тут ёсць і адмоўны бок, з радасці вы можаце ўскласці непасільную ношу. Трымайце ў таямніцы вашы планы, менш кажыце пра тое, што збіраецеся рабіць. З панядзелка можа прыйсці цікавая інфармацыя, звязаная з новай работай або атрыманнем яе. У аўторак трэба кантраляваць не толькі свае дзеянні, але і думкі. Разлічваць прыйдзецца, як заўсёды, толькі на сябе.

Цялец (21.04–21.05)

Не рабіце на гэтым тыдні хуткіх высноў і не спяшайцеся з адназначнымі ацэнкамі. У сярэдзіне тыдня магчымы спад інтэлектуальнай актыўнасці, але гэта часова. Нестандартны падыход да сітуацый дазволіць вам адолець любую праблему. Абставіны ў канцы гэтага тыдня могуць патрабаваць ад вас большай увагі да сямейных спраў і дамашніх клопатаў. У нядзелю магчымыя непаразуменні са сваякамі з-за парушэнняў узаемных абавязацельстваў.

Блізняты (22.05–21.06)

Многія праблемы, якія вас хвалявалі, вырашацца. У сераду праявіце асцярожнасць ў стаўленні да новых ідэй. Не выключана, што вас засмуцяць вашыя сябры, падкінуўшы нейкую праблему. У чацвер не расходуйце энэргію ўпустую. Яе будзе мала, а спраў – многа. Сканцэнтруйцеся на мэце, і тады любая перашкода будзе пераадоленая. У пятніцу прыйдзецца ад нечага адмаўляцца ў імя будучыні.

Рак (22.06–23.07)

Каб не страціць ўзятага тэмпу, пастарайцеся крытычна аналізаваць інфармацыю, якая паступае. У іншым выпадку справы, якія добра ішлі, могуць спыніцца з–за неабачлівага дзеяння. Вы будзеце схільныя крыўдзіцца без дай прычыны. У панядзелак будзе важна праявіць якасці лідэра. Будзьце пільнымі ў сераду і не прымайце адказных рашэнняў. Прыйдзецца патраціць нямала сіл на ўтаймаванне некантралюемай раздражнёнасці.

Леў (24.07–23.08)

Можа дадацца папяровай работы. У першай палове тыдня будзе шмат сустрэч, размоў, тэлефонных званкоў. Вы зможаце стаць пасярэднікам у важнай справе. Пятніца – спрыяльны час для рамонту і пакупак, звязаных з бытавымі пытаннямі. У суботу пастарайцеся не прымаць неабдуманых рашэнняў. Прыслухоўвайцеся да голасу інтуіцыі. На гэтым тыдні ў вас будуць сілы толькі на стваральныя мэты.

Дзева (24.08–23.09)

Цярплівасць дапаможа вам пазбегнуць непатрэбных стрэсаў і захаваць неабходныя сілы для актыўнасці на асабістым фронце. Балазе, ён выходзіць на пярэдні план. У сярэдзіне тыдня перад вамі раптоўна раскрыюцца сакрэты, якія хавала ваша наваколле. Уласцівы вам скепсіс адыграе ў пятніцу пазітыўную ролю, вы абсалютна правільна не верыце абяцанкам. У канцы тыдня пажадана заняцца дамашнімі справамі.

Шалі (24.09–23.10)

Тыдзень азнаменуецца рэкорднай колькасцю цікавых ідэй. Шэраг з іх вартыя рэалізацыі, тым больш, што яны могуць стаць папярэднікамі кар'ернага скачка. У панядзелак можна смела прымаць рашэнні, давяраючы інтуіцыі і ўласным аналітычным здольнасцям. Усё будзе складацца паспяхова і не будзе патрабаваць асаблівага прыкладання сіл, нават рызыка ў гэты дзень апраўданая. Першая палова тыдня прынясе бліскучыя магчымасці.

Скарпіён (24.10–22.11)

Рашучыя дзеянні ў дзелавых і асабістых пытаннях без дастатковай інфармаванасці здольныя паставіць пад удар вашыя аўтарытэт і рэпутацыю. У аўторак прыцішце свае амбіцыі, у гэты дзень вы зможаце стаць неаб'ектыўнымі. Старайцеся не дапускаць негатыўных думак, вашая энэргетыка будзе настолькі моцнай, што яны змогуць ледзь не матэрыялізавацца. У сераду аніяк не дазваляйце сабе рэзкіх ацэнак у адносінах да навакольных людзей. У нядзелю не рэкамендуецца разлічваць на дапамогу малазнаёмых людзей.

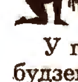
Стралец (23.11–21.12)

У пачатку тыдня ваш сябрук можа даць вам каштоўную параду або аказаць неацэнную паслугу. Калегі будуць падтрымліваць вашыя прапановы, а начальства ўзнагародзіць прэміяй. Чацвер вельмі падыходзіць для прыняцця адпаведных рашэнняў, ацаніце бягучыя справы і скарэктуйце усё так, як лічыце патрэбным. У другой палове тыдня спатрэбіцца адпачынак.

Казярог (22.12–20.01)

На гэтым тыдні заканчваецца перыяд цяжкасцяў і стрэсаў, ужо да сярэдзіны павінна наступіць прыкметнае пацяпленне ў вашых стасунках з Фартунай. Ёсць шанц атрымаць адабрэнне вашай ідэі, якую вы даўно пестуеце, і рэалізаваць яе. У выхадныя дні будзе вельмі дарэчы быць пільным да падлеткаў, магчыма, вы папярэдзіце нешта не вельмі добрае ў іх ўчынках.

Вадалей (21.01–19.02)

У першай палове тыдня вы будзеце актыўна навучацца новаму і зносіцца з людзьмі здалёку. У сярэдзіне тыдня можа змяніцца настрой, з'явіцца дакладнае разуменне сваіх мэтаў. Захочацца здзейсніць задуманае. У нядзелю раздражнёнасць і незадавальненне сабой будуць з вамі цэлы дзень, старайцеся не праяўляць гневу і не ўдзельнічаць у сварках. Праблема можа быць у тым, што пры гэтым вам проста неабходна вырашыць сямейныя праблемы.

Рыбы (20.02–20.03)

Вы будзеце прагнуць разнастайнасці і навізны. Гэта адаб'ецца на вашых адносінах да службы і прафесіі. Аднак прыйдзецца прыкласці некаторыя намаганні, каб засяродзіцца на канкрэтнай справе і пастарацца давесці яе да канца. Пры шчаслівым збегу абставінаў грошай стане больш і яны страцяць для вас ранейшае значэнне. У чацвер паберажыце сябе, не варта узвальваць на сябе непасільную ношу і на працы, і дома. Дзеці парадуюць вас сваімі цікавымі справамі і прапановамі.

Рэгіянальная газета

Галоўны рэдактар Аляксандр МАНЦЭВІЧ.

Заснавальнікі: Аляксандр МАНЦЭВІЧ, Ніна МАНЦЭВІЧ.
Пасведчанне № 227 ад 19.08.2003 г. Выдавец ТАА «Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета».

Інфармацыйна-рэкламнае штотыднёвае выданне для рэгіёну і рэспублікі. Выходзіць па пятніцах. Аб'ём 5 друкарскіх аркушаў фармату А2. Тыраж **10250 экз.** Індэкс **63212** (індывідуальная падпіска), **63369** (ведамасная падпіска). Падпіска праводзіцца пастаянна ў паштовых аддзяленнях рэспублікі. У розніцу – цана свабодная. **№ 46 (447) 14.11.2003.** РУП «Друкарня «Перамога», Міністэрства інфармацыі РБ. 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Зак. № 3504. Падпісана ў друк у 13.00 13.11.2003

Наш адрас: **222310, Маладзечна, Вялікі Гасцінец, 68а.** Тэлефоны/факс: (01773) **6-96-67**, **5-38-41** (рэклама), **5-07-99**
E-mail: regionnews@promedia.by, http://regionnews.promedia.by

Прыём дробных аб'яў

Маладзечна Вялікі Гасцінец, 68а. Тэл. **69667, 53841**.
Вілейка вул. Вадап'янава, 23, капіравальны цэнтр «Парус». Тэл. **55284**.
Вілейка вул. 17 Верасня, 30, пошта. Тэл. **55233, 55539**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 8, рэдакцыя «Новой газеты Сморгони». Тэл. **33077**.
Смаргонь вул. Танкістаў, 1, аддзяленне сувязі №2 Смаргоні. Тэл. **22211**.
Чысць вул. Зялёная, 4, магазін «Канцкласік». Тэл. **99172**.

Тэлефонныя коды гарадоў рэгіёна: **Астравец** – 01591, **Ашмяны** – 01593, **Валожын** – 01772, **Вілейка** – 01771, **Маладзечна** – 01773, **Мінск** – 017, **Мядзел** – 01797, **Смаргонь** – 01592

Разліковы рахунак №3012164030006 у філіяле ААТ Белзнешэканамбанк» у Маладзечне, код 211, атрымальнік ТАА Рэдакцыя газеты «Рэгіянальная газета», УНН 600288444